

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1876. Första Kammaren. N:o 20.

Lördagen den 8 April.

Kammaren sammanträdde kl. 10 f. m.

Justerades protokollet för den 1 dennes f. m.

Herr Grefven och Talmannen tillkännagaf, att, enligt den emellan Talmännen träffade öfverenskommelse, omröstningar jemlikt 65 § Riksdagsordningen komme att Lördagen den 22 dennes anställas öfver alla de voteringspropositioner, som dessförinnan blifvit af båda Kamrarne godkända.

Föredrogs ånyo Bevillnings-Utskottets den 3 och 4 dennes bordlagda Betänkande N:o 3, angående stämpelpappersafgiften.

*Ändringar i
förordningen
ang. stämpel-
pappers-
afgiften.*

Härvid anmälde sig och yttrade:

Herr Bennich: Jag ber att i afseende på föredragnings-sättet få hemställa, att betänkandet må föredragas punktvis, men att den första punkten förekommer till afgörande först efter den tionde, samt att författningsförslaget måtte prövas i sammanhang med hvarje punkt, för så vidt det af densamma beröres.

Efter förmälan, att Herr *Bennich* hade föreslagit, att förevarande Betänkande skulle punktvis företagas till afgörande, med iakttagande dels deraf, att 1:sta punkten förekomme näst efter den 10:de punkten, dels ock deraf, att de särskilda delarne af Utskottets vid Betänkandet fogade författningsförslag behandlades i sammanhang med motsvarande punkter i sjelfva Betänkandet; hemstälde Herr Grefven och Talmannen, huruvida Kammaren behagade härtill lemna bifall.

Svarades ja.

Till följd häraf förekom nu:

Första Kammarans Prot. 1876. N:o 20.

Ändringar i
förordningen
ang. stämpel-
pappers-
avgiften.
(Forts.)

2:dra punkten.

Mom. a.

Herr Samzelius: När vid behandlingen af en motion Utskottet, såsom i förevarande fall, gått så långt i välvilja, att det icke blott tillstyrkt motionärens framställning, utan äfven tagit ett steg längre, bör motionären känna sig tillfredsstäld och tacksam; men, eburuväl jag icke är främmande för dessa känslor, kan jag likväl icke tillbakahålla de anmärkningar mot förslaget, hvartill, efter min tanke, fog förefinnes. Om Utskottet hade stannat vid hvad motionären föreslagit, så hade detta varit en gifven följd deraf, att författningen, sådan den föreligger, varit otydlig, samt att meningen endast varit att förtydliga densamma och erhålla en likartad beskattning för fullmakter. Men för detta ändamål har Utskottet gått längre; det har nemligen föreslagit, att kartering skulle ega rum för ålderstillägg, hvilket hittills icke varit förhållandet, samt af Riksdagen beviljadt lönetillägg, ehuru sådant aldrig tillföre varit föremål för kartering. Vid 1856 till 1858 årens riksdagar beviljades ganska rikliga lönetillägg, utan att någon stämpelavgift för desamma ifrågakom; den tiden voro karteringsavgifter ganska höga och betungande, och när tjänstemännens inkomster i allmänhet icke äro sådana, att de tåla vid stora afbränningar, tror jag, att det var billighetsskäl, som gjorde, att de befriades från kartering å de något ökade löneförmånerna. Nu har denna avgift blifvit nedsatt och, ehuru jag visserligen icke vill bestrida, att rättvisan kräfver, det äfven för dessa lönetillskott kartering må ega rum, är det likväl en annan sak, som jag vill påpeka, hvilken härmed står i sammanhang, och som af Utskottet icke vidrörts, nemligen avgiften till Wadstena krigsmanshuskassa, hvilken erlägges vid fullmaktens utfärdande med en procent, och för konstitutorialer eller förordnanden med en half procent. Men, i olikhet med hvad som eger rum vid egentlig fullmaktskartering, då afdrag göres för den stämpelavgift, som förut egt rum, får sådant afdrag icke beräknas i afseende på avgiften till Wadstena krigsmanshuskassa. Således, om en tjänsteman avancerar, exempelvis från tredje till fjerde lönegraden, skulle efter nu gällande föreskrifter stämpelavgift erläggas för skillnaden emellan de olika gradernas lönebelopp, eller för 1,500 kronor, men tillika erlägges sådan avgift till Wadstena krigsmanshuskassa icke för denna löneskillnad, utan för hela beloppet; och om, såsom jag förmodar, förhållandet blir att man kommer att beräkna denna avgift till Wadstena krigsmanshuskassa vid uppflyttning till hvarje särskild lönegrad, blir det ganska betungande och obilligt. Då till exempel en skollärare avancerar från 3,500 kronors lön till 4,000, skall han erlägga stämpelavgift med en procent för skillnaden eller 5 kronor. Det är billigt; men att han derjemte skall erlägga sådan avgift till Wadstena krigsmanshuskassa för 4,000 kronor med 40 kronor, det kan icke vara billigt. Om man deremot sammanslagit dessa avgifter till en enda och bestämt att

denna skulle utgå med två procent, skulle man, enligt min tanke, vunnit både enkelhet och rättvisa vid beskattningen. Jag vill särskildt framhålla enkelheten; ty det synes mig icke vara något giltigt skäl att nu utgöra denna särskilda afgift till Wadstena krigsmanshuskassa, då krigsmanshus-institutionen upphört för öfver 100 år sedan. Wadstena krigsmanshuskassa uppbär numera icke denna afgift, utan har fått ersättning af statsverket för den inkomst, den deraf förut hade, och denna stämpelafgift skiljer sig icke från annan sådan afgift i annat än historiskt hänseende. Jag kan således icke finna, hvarför man skulle bibehålla densamma. Den ursprungliga urkunden, om densamma är daterad den 31 December 1689, således nära 200 år gammal, hvarför den är ganska sällsynt och icke förekommande i de vanliga lagsamlingarna. Att nu, då en fullmakt skall karteras, gå till denna författning och derjemte tillse, hvilka förändringar den undergått genom senare författningar och prejudikater, kan icke vara förenligt med den enkelhet i förvaltningen, som är nödvändig och som man nu eftersträfvat såsom ett vilkor för att kunna inskränka tjenstemännens antal till det minsta möjliga.

I afseende å min uppfattning kan visserligen invändas från Utskottets sida, att det icke förelåg någon motion, utan att saken behandlats endast med anledning af det förslag, jag tagit mig friheten väcka. Jag tror mig dock veta, att detta samtalsvis varit föremål för behandling i vederbörande afdelning inom Utskottet; och mig synes, att Utskottet bort hafva anledning att framkomma med förslag i detta hänseende, enär det förslag, som nu föreligger, derest detsamma upphöjes till lag, kommer att medföra åtskilliga olägenheter i afseende å karteringen af fullmakter. Utskottet har dessutom i många andra hänseenden, då motioner icke blifvit väckta, företagit omarbetning af författningar för vinnande af enkelhet i desamma, hvarför jag, då Utskottet, med detta till ögonmärke, omarbetat åtskilliga andra paragrafer, vågar påstå, att det af mig nu omnämnda förhållande varit ett lika värdigt föremål för Bevillnings-Utskottets omtanke.

Hvad formen för det föreliggande författningsförslaget vidkommer, tror jag att de uttryck, som blifvit valda, icke äro alldeles lämpliga. Man säger här i tredje paragrafen af sjelfva författningsförslaget att afdrag skulle få ega rum för den kartering, som *senast* förut erlagts. Det är icke så alldeles riktigt; ty om en person, såsom ofta är fallet, först befordras till den första graden erlägger han efter nu gällande förhållanden stämpelafgift efter en procent för hela lönebeloppet 1,000 kronor; för andra graden, der lönen är 2,200 kronor, erlägger han deremot sådan afgift för skilnaden mellan lönebeloppen eller 1,200 kronor; för tredje graden med lön af 3,500 kronor för skilnaden mellan denna och andra gradens lön, eller för 1,300 kronor. Efter författningsförslaget åter skulle han få rätt att beräkna afdrag endast för det lönebelopp, som *senast* karterats. Det kan icke vara riktigt, utan bör han åtnjuta afdrag för samtliga de belopp, hvilka förut karterats, såsom jag i min motion tagit mig friheten föreslå,

Ändringar i
förorordningen
ang. stämpel-
pappers-
afgiften.
(Forts.)

Ändringar i
förordningen
ang. stämpel-
pappers-
avgiften.
(Forts.)

nemligen: "att vid befordringar till högre lön stämpelpappersavgift skall erläggas å skilnaden mellan det lönebelopp, hvarför dylik avgift förut blifvit behörigen erlagd, och den lön som erhålles." Det blir någonting annat än att göra afdrag endast för det lönebelopp, hvarför kartering *senast* blifvit erlagd; och det kan väl icke vara meningen att åter kartera det lönebelopp, hvarför kartering redan blifvit erlagd. Då jag numera vid innevarande riksdag icke har någon motionsrätt i denna fråga, men det synes mig vara af vigt att densamma blir närmare öfvervägd, skulle jag för min del önska, att punkten blefve till Utskottet återremitterad, men jag vill icke för närvarande framställa något bestämdt yrkande derom, utan skall afvakta de upplysningar, som till äfventyrs kunna erhållas från här närvarande medlemmar af Bevillnings-Utskottet för att se, om jag står ensam om de anmärkningar, jag nu tagit mig friheten framställa.

Herr von Koch: Till en början kan jag icke annat än förklara mig tacksam för det bemödande Utskottet gjort, och hvartill det till stor del lyckats, att få författningen enklare och, i många fall, äfven tydligare. Deremot har jag hyst stora betänkligheter mot den *fiskaliska* tendens, som genomgår författningsförslaget. Jag vet att jag är af olika tanke med många, som i afseende å skatter mest se på lättheten att kunna uttaga desamma och från sådan synpunkt sedd är stämpeltaxan ett ypperligt skatteutpressningsmaskineri. Men i de flesta andra fall är den enligt min tanke ett dåligt beskattningssätt, som icke bör användas oftare, än då ingen bättre skatt är att tillgå; den är nemligen, såsom jag framdeles vill närmare betona ofta en skatt på nöden, på de enskilda transaktionerna, på det fria utbytet, på erhållande af rättvisa eller på kapitalet, sällan på inkomsten, öfverflödet, ovarnorna eller lasterna.

Hvad beträffar den nu föredragna punkten angående avgift för fullmakter, konstitutorial och förordnanden, så är denna avgift en bland de sämsta skatter, man kan hafva; den består i att gifva med ena handen och taga med den andra, att pålägga en skatt, som man får lof att ersätta med andra skatter och hvilken dessutom, särskildt i fråga om fullmaktslösen, uttages vid mycket olämpliga tider. Den uttages oftast till högsta beloppet då den är som mest känbar, nemligen vid erhållande af *första* fullmakten och då af personer, som nedlagt en betydlig del af sin egda, eller kanske icke ens egda utan lånade tillgång på dyrbara studier och en lång lönlös tjenstgöring såsom extra ordinarier. Nu går den föreslagna ändringen i författningen ut på att höja dessa avgifter och taga ut sista styfvern; och man kan väl säga att, då man har en viss grund etablerad, man bör följa den i botten, såsom den förste talaren sökt göra, men å andra sidan visar just den ifrågasvarande paragrafen i den gamla författningen och den tillämpning den fått, huruledes en författning, om den är orimlig eller strider emot allmän rättskänsla, icke strikte efterlefves, utan mildras eller eluderas. Deraf har det äfven, enligt Herr Samzelii upplys-

ning, hvars tillförlighet jag, såsom icke varande sakkunnig, ej vågar betvifla, härledt sig, att, ehuru, efter hans tanke — och jag medgifver, att han har rätt, då det står "vid befördran till högre lön" och icke "till tjänst" — det vid hvarje lönetillökning bör vara förhöjd afgift, sådant förfarande likväl icke brukat iakttagas. Nu vill man vid hvarenda löneförhöjning eller lönetillägg, ja till och med vid de löneförhöjningar, som ske till följd af vidtagen löneregleryng, mycket noga taga ut denna afgift. Jag undrar likväl, om det blir så lätt att tillämpa detta, eller om det icke snarare medför större krångel än hittills egt rum? Skall man nu, för att få fullmakten beskattad, förete densamma hos utfärdaren vid hvarje löneförhöjning eller ny löneregleryng, äfven vid sådan löneregleryng, som redan egt rum, såsom förhållandet är med den för häradshöfdingarne och andra tjänstemän som haft eller hafva sportler, så blir det väl icke så lätt att säga, med huru mycket afgiften å fullmakten skall ökas. Det händer ibland vid dessa löneregleryngar, att tjänstemännen kunna få lägre lön, än de förut haft, isynnerhet der fullmakterna, såsom för häradshöfdingarne, presterna och militärerne, äro vilkorliga, och då skulle man vid hvarje tillfälle reda ut, om jemkning i karteringen, oakadt tjänstemännen qvarstode i samma lönegrad, behöfde ifrågakomma. Jag tror icke, att det nu är skäl att börja, om jag så får säga, med slikt "pet", isynnerhet då man slagit in på en oriktig väg, såsom nu är fallet, då man går i en motsatt rigtning än den hittills följda att så mycket som möjligt nedsätta den orimliga skatten, såsom vid förra Riksdagen skedde, då ifrågavarande afgift nedsattes från 5 till 1 procent. Detta hoppades jag skulle leda dertill, att man, om statens finanser det tilläte, skulle afskaffa denna afgift. Nu vill man i stället försöka taga ett litet tuppftjat i en ny och reaktionär rigtning.

Jag skulle helst, om jag finge understöd, vilja yrka *afslag* å ifrågavarande punkt, men vill tillsvidare och intilldess jag fått höra, hvad som kan andragas af dem, som äro mera inne i karterförordningen än jag, som dermed icke på fyratio år sysselsatt mig, icke framställa något bestämt yrkande.

Herr Bennich: De anmärkingar, som här blifvit framställda mot den föredragna punkten, hafva dels varit af en mycket allmän beskaffenhet, såsom de af den siste ärade talaren gjorda, deri han tillkännagifver sin uppfattning vara, att i allmänhet stämpelafgiften vore en mindre lycklig form för beskattning, samt att den derföre borde så litet som möjligt användas. Det är en åsigt, om hvilken kan sägas mycket, och äfven mycket blifvit sagdt vid särskilda tillfällen; men då här icke föreligger en fråga om att afskaffa stämpelafgiften, torde jag, åtminstone för ögonblicket, kunna förbigå denna reflexion. Af den förste talaren åter, som tillika är motionär i förevarande punkt, har mot Utskottet blifvit anmärkt, att dess förslag gick längre än motionen åsyftade. Det är möjligt, att motionären icke tänkt på konsekvensen af sitt eget förslag, då han nedskref detsamma, men alldeles obestriddigt

*Ändringar i
förordningen
ang. stämpel-
pappers-
afgiften.
(Forts.)*

Ändringar i
förordningen
ang. stämpel-
pappers-
avgiften.
(Forts.)

torde det dock vara, att Utskottets förslag är konsekvent i öfverensstämmelse med den åsigt, som legat till grund för motionen. Det kan väl icke vara något tvifvel underkastadt, att, då man vill pålägga hvarje tjänsteman en så beskaffad bevillning i förhållande till den lön, hvaraf han får komma i åtnjutande, man också bör se till, att en så beskaffad afgift utgår jemnt, rättvist och lika för den ena som för den andra. Om nu en tjänsteman vid befordran från 1,000 till 3,000 kronors lön får fullmakt, har det efter nu gällande författning varit alldeles klart, att han för differensen skulle betala en stämpelavgift, motsvarande en procent af skillnaden mellan dessa lönebelopp. Deremot har författningen icke blifvit tillämpad på det sätt, att, om en tjänsteman, som fått fullmakt på 1,000 kronors lön, genom ålderstillägg eller förhöjning i den tjänst, hvarpå han fått fullmakt, kommit i åtnjutande af 3,000 kronors lön, han fått erlägga någon afgift för dessa 2,000 kronor, hvaremot hans kamrat, som fått fullmakt på 3,000 kronor, fått erlägga stämpelavgift för hela differensen. Det kan väl icke annat än öfverensstämma med författningens mening, och med billighet, att jag skall betala denna afgift i förhållande till den inkomst, till hvilken jag genom min anställning såsom tjänsteman blifvit berättigad och hvaraf jag kommit i åtnjutande, vare sig nu att denna tillökning i lön uppkommit genom ålderstillägg eller ny löneroglering, som gifvit högre lön, eller det finnes inom samma tjänstegrad två olika lönegrader. Det är alldeles gifvet, att rättvisan fordrar att, hvarje gång jag kommer i åtnjutande af en högre löneförmån, jag jemväl skall betala den högre afgift till staten. som med stämpelförfattningen åsyftas. Utskottet har ej heller föreslagit något annat, än att det skulle blifva en fullkomligt jemn och lika afgift för tjänstemännen med afseende på de löneförmåner, hvaraf de komma i åtnjutande.

I afseende på valet af uttryck tror jag icke att Utskottet varit så olyckligt, utan att det vid redaktionen lika tydligt som motionären i sitt förslag angifvit huru denna författning skall tillämpas. Att författningens tillämpande medför något besvär, är utan allt tvifvel, liksom förhållandet är med all beskattning; men icke har jag hört talas om att afskaffa skatter för att lindra tjänstemännens besvär. Hvad blir besväret i fråga om uttagandet af denna afgift? Jo, för den tjänsteman, som har bestyret med aflönings utbetalande, blir det ett åliggande att, då aflöningen stiger antingen i samma tjänstegrad till följd af ålderstillägg eller ny löneroglering eller genom uppflyttning till högre lönegrad, första gången, då lönen skall utbetalas efter nya normen, säga: "tag fram er fullmakt; vi skola se till att den karteras för den nya lönen". Detta förekommer dessutom icke så ofta, ty det hagar icke löneförbättringar. De förekomma icke kvartals- eller årsvis, utan blott någon gång. Besväret blir då, att för denna gång affordra tjänstemannen hans fullmakt och se till, att den blir be-lagd med den karta, som motsvarar den förhöjning i lön, hvaraf han kommit i åtnjutande. Att detta, såsom motionären sade, icke förr skulle varit praktiseradt, vågar jag bestrida. Jag vet icke

huru det tillgår i statskontoret; men i det embetsverk, jag tillhör, har ända till för ett eller två år sedan den grundsats varit gällande och strängt vidhållen, att, så snart en löneförbättring under ena eller andra formen tillfallit en tjänsteman, har för densamma stämpelafgift blifvit honom affordrad; och att detta är rättvist kan väl svårligen förnekas.

Motionären anmärkte, att å ena sidan Utskottet gått längre än han åsyftat, och derpå har jag, enligt mitt förmenande, tillräckligt svarat; men å andra sidan skulle Utskottet gjort sig skyldigt till en underlåtenhetssynd, då det icke vidrört den särskilda stämpelafgift, som utgår för Wadstena krigsmanshuskassa. Nej, Utskottet har verkligen icke vidrört denna sak, icke derföre att Utskottet förbisett densamma — ehuru Utskottet väl kunde svara, att någon framställning i ämnet icke skett — utan ett annat förhållande har varit bestämmande, nemligen den reglering — jag mins icke hvilket år den skedde — då afgiften till Wadstena krigsmanshuskassa ingick i allmänna stämpelafgiften och staten i stället gaf ett motsvarande anslag. Denna reglering ansåg Utskottet böra respekteras; ty då staten gifvit anslag till berörda kassa, får man icke rubba denna reglering, hvilken, såsom jag föreställer mig, icke heller medfört några nämnbärande olägenheter. Wadstena krigsmanshuskassa bör väl icke debiteras annat än efter de författningar, som gälde vid tiden för denna reglering, och på de fullmakter, som vid denna tid utfärdades, erlägges en särskild afgift, motsvarande den till Wadstena krigsmanshuskassa. Det vore naturligtvis vida bättre att vara af med den så väl för tjänsteman som skall betala afgiften, som för den som skall uppbära densamma; men, såsom jag förut sagt, vi afskaffa icke skatter för att bereda bekvämlighet åt tjänstemännen, utan endast om de äro obilliga och tryckande, eller af andra skäl, men denna stämpelafgift är icke obilligare än andra skatter. Hvarför skola vi betala tull? Det är väl obilligt att jag nödgas erlägga en afgift för att få använda mina penningar till inköp af något, som jag behöfver o. s. v. Det är mycket, som kan anmärkas mot den ena eller den andra skatten; men hvad särskildt denna afgift vid kartering af fullmakter angår, så finnes den redan sedan gammalt och utgår på ett föga kämbart sätt, då den blifvit nedsatt från fem till en procent. Jag har icke hört tjänstemännen klaga öfver, att den är en tunga, som trycker dem så synnerligen.

Den siste talaren anmärkte, att man i förslaget gick i en reaktionär riktning. Det skulle såra mig, om denna anmärkning vore i någon mån grundad, men det är den icke. Man har icke gått i annan riktning än att göra rättvisa och likhet för alla, och det kan man väl icke kalla reaktionärt. För min del får jag hemställa, att, då de anmärkningar, som hittills blifvit framställda, icke hafva någon betydelse, och, jag säger det rent ut, icke förtjena något afseende, Kammarerna måtte bifalla förevarande punkt.

Herr Lindgren: Jag vill till en början uttala min erkänsla mot Utskottet för det sätt, hvarpå Utskottet sökt att förenkla

Ändringar i förordningen ang. stämpel-pappers-afgiften.
(Forts.)

Ändringar i
förordningen
ang. stämpel-
pappers-
afgiften.
(Forts.)

bestämmelserna isynnerhet i afseende på karteringen af handlingar vid häradsrätterna. Om icke dessa försök i allo lyckats, så torde orsaken ligga deruti att inom Utskottet icke funnits någon specialist i detta afseende, nemligen angående domstolarne. Det är också icke någon lätt sak att skriva en karteförordning isynnerhet sedan förhållandena på de senare åren väsentligen förändrats genom regleringen af häradsböfdingarnes löner och genom den nu senast viktagna förändringen i karteringen af handlingar, som utgå från öfverrätterna. Det synes mig därför vara synnerligen viktigt och angeläget att det öfverlemnades åt sakkunnige män eller en komité, som Kongl. Maj:t utsåge, att uppgöra förslag till en på dessa nya förhållanden grundad karteförordning.

Såsom exempel på de brister jag vill finna i detta förslag ber jag att få framhålla några omständigheter. Jag börjar härmed i slutet. Då det i slutet af förordningen är stadgadt att några nya bestämmelser skulle gå i verkställighet redan under innevarande år, vill jag fästa uppmärksamheten på att den förordning, som nu gäller och blef antagen sistlidet år, innehåller deremot att den skall gälla intill slutet af det år, hvarunder ny författning antages. Jag framställer icke något yrkande, men jag vill fästa uppmärksamheten på att det nu framställda förslaget alldeles strider mot nyss nämnda författning. Det står äfven, att det skulle gå i verkställighet så fort ske kan. Man vet att förordningar träda i kraft från publikationsdagen, nemligen den dag då publikationen skett i häradets kyrkor. Om nu i ett härad med flera socknar publikationen sker på olika söndagar, så frägas: skall författningen tillämpas vid ett ting, som hålles i en socken, der publikation af författningen ännu icke skett, fast den kan hafva egt rum i de öfriga socknarne?

Jag vill i afseende på uppställningen anmärka något som häntyder på att Utskottet icke egt kännedom om de förhållanden som existera vid underrätterna. Här står det de protokoll som part eller sökande är pliktig att lösa. Detta är alldeles emot hvad nu är stadgadt, angående skilnad i detta hänseende emellan kärke och sökande, å ena sidan, samt svarande, å den andra.

Det står vidare att domar, utslag och resolutioner i hvarje-handa mål skola beläggas med kartor af två riksdaler för det första arket och en riksdaler för de öfriga. Detta skulle föranleda en så väsentlig skilnad i den lösen, som parterna hafva att erlägga för expeditioner från häradsrätt och stadsrätt, att jag icke kan finna det vara någon rättvisa deruti.

Jag vill till följd häraf och af flera anledningar yrka på återremiss och dervid hemställa, om icke det borde uppföras en särskild afdelning för underrätt. Här har förut varit i karteförordningen 3 afdelningar och Utskottet har nu föreslagit 4. Jag skulle vilja hafva 5 afdelningar, så att häradsrätterna bildade en särskild afdelning, till bestämd skilnad i afseende å de derifrån utgående expeditioner från dem, som utgå från öfriga domstolar.

Enahanda torde förhållandet vara med hofrätterna och äfven med rådstufvurätterna, men här finnas andra talare, som sannolikt icke lära underlåta att derom uttala sina meningar, hvarföre jag nu icke vill i berörda hänseenden afgifva något yttrande.

*Ändringar i
förordningen
ang. stämpel-
pappers-
afgiften.
(Forts.)*

Herr vice Talmannen: Jag tvekar att yttra mig i detta ämne, dels emedan jag villigt måste erkänna, att jag icke just mycket sysselsatt mig med stämpelpappersförordningen annat än i de delar, som ligga inom min praktik, dels ock emedan min tid varit så upptagen, att jag först i går afton kunnat genomläsa detta förslag. Jag kan således utsätta mig för att begå några misstag, men jag får underkasta mig detta, då jag tycker mig finna i denna författning åtskilligt, som är af beskaffenhet att jag icke kan gilla detsamma.

Hvad nu den föredragna punkten beträffar, så innehåller den en förändring i sättet för kartering af fullmakter, förordnanden och konstitutorial. Det har hittills så tillämpats, att blott den handling, hvarigenom tjänstemannen, så att säga, fått visshet på sin tjänst och sin lön, blifvit belagd med karta, och beräkningsgrunden för stämpeln har då varit den inkomst han fått af sin tjänst. Det är dock gifvet, att om han icke får lön, men fullmakt på en tjänst, så utgår derå en viss stämpel. Man kan hafva olika tankar om hvad grunden för en stämpelpappersafgift egentligen kan vara. Det är ett beskattningssätt så godt som något annat, ehuru det har den olägenheten, att det lätt kan blifva godtyckligt. Emellertid är, såvidt jag kunnat finna, grunden för denna beskattning den, att då någon vare sig offentlig eller enskild person utfärdar en viss handling, som kommer den enskilde till godo eller den enskilde vidtager transaktioner, hvarvid offentlig myndighet skall anlitas, bör en afgift betalas. Om också vid dessa tillfällen stämpeln har utgått efter värdet af denna transaktion eller den utfärdade handlingen såsom grund, så har dock icke meningen med stämpelpappersafgiften varit att den skulle utgöra en förmögenhetsafgift, som skulle affordras, eller vara en inkomstbeskattning. Så har det äfven tillämpats i afseende å fullmakter, förordnanden och konstitutorial, nemligen att den handling, som tillställts tjänstemannen varit försedd med karta. Att dervid varit en otydlighet erkänner jag väl, ehuru jag tror att den icke varit så farlig, ty om än tillämpningen varit olika på ett eller annat ställe, så har det dock temligen reglerat sig. Jag har väl icke något emot den förändring motionären föreslagit, men Utskottet har gått vida längre. Det har sökt att tillämpa författningen på det sätt, att det för tjänstemännen blifver en ovilkorlig inkomstbeskattning fortgående och genomgående; och det är således en ny grundsats inlagd i hvad som rörer tjänstemännen. Det är visserligen sant, att i fornda tider under Sveriges fattiga och bedröfliga förhållanden blefvo tjänstemännen högt beskattade, men det var då en nödvändighet att underkasta dem liksom alla andra en stark beskattning. Lyckligtvis äro vi nu i de förhållanden, att ett sådant fattigdomsbevis icke behöfver ifrågakomma, att man

Ändringar i
förordningen
ang. stämpel-
pappers-
avgiften.
(Forts.)

gifver med ena handen och söker att med den andra taga tillbaka så mycket som möjligt. Något sådant behöfver icke fortfara, åtminstone icke skärpas. Föregående Riksdagar hafva gått i annan riktning. 1856 års Riksdag nedsatte afgiften för fullmakter till 1 procent. och just den allmänna föreskriften, att man vid befordringar blott skulle betala lösen för skilnaden mellan förutvarande och blifvande lönebelopp tillkom vid samma riksdag. Med ett ord: man gjorde hvad man kunde för att åtminstone lindra tjänstemännens afdrag på lönerna, och ehuru man icke ville helt och hållet borttaga afgiften, för att i nödfall kunna tillämpa grundsatsen om dess utgörande, sökte man att nedsätta afgiften så mycket som möjligt. I gamla tider var det icke noga med att taga så hög fullmaktslösen som möjligt. Man lade den högsta möjliga bevillning och lät tjänstemännen tjena utan lön — exempelvis militärer, under en tid af 10 månader. Men förhållandena hafva blifvit annorlunda, och man har sökt nedsätta dessa onaturliga skatter. Nu är detta ett försök, att af tjänstemännen taga ut så mycket som möjligt, utan att precis öka afgiften, men genom att på ett strängt sätt tillämpa författningen. Man vill tillämpa författningen så, att vid hvarje löneförbättring, äfven då tjänstemannen icke mottager någon ny fullmakt, eller något nytt förordnande eller konstitutorial, skall afgift erläggas, för att så mycket som möjligt må för principens skull kunna pressas ut. Men principen är oriktig i grunden; ty det är icke riktigt, att vi först på grund af Kongl. Maj:ts proposition afväga, huru mycket tjänstemännen skola hafva i lön, och sedan komma och säga, att nu skola vi taga af dem så mycket som möjligt utaf hvad vi gifvit dem. Detta är icke en riktig princip, det kan tillåtas såsom en nödfallsutväg. Att man icke tager helt och hållet bort afgiften, det förstår jag, men att man skärper den, det kan jag icke gilla.

I afseende å sjelfva tillämpningen, blefve det också ett besynnerligt förhållande. Jag ber att här få vidröra en senare punkt, emedan den rör tillämpning af den förevarande. Vid löneförhöjning skall fullmakten eller konstitutorialet företes för den myndighet, som eger att utbetala lönen, och förses med den högre stämpeln. Hvilken är nu denna myndighet? Det är naturligtvis olika allt efter den stat, till hvilken embetsmannen hör. Iuom militären är det en regementsskrifvare eller regementsintendent. Nu kommer man efter en löneförhöjning till honom med sin fullmakt, hvem skall då belägga den med stämpelpapper? Hvem kan göra det? Kan någon annan än Kongl. Maj:t vidtaga någon förändring med en af Kongl. Maj:t gifven fullmakt? Eller skola dessa fullmakter insändas till Kansli-expeditionen för att karteras? Det kunde hända att hela arméns fullmakter skulle behöfva undergå ny kartering. Den nominela lönen har nemligen för de flesta blifvit förändrad och blifvit möjligen något större. På senare tider har visserligen tagits i beräkning icke blott lön på stat, utan äfven, enligt uppgifter, medellönen efter ränta och ingående arrendeavgift. Men hvad man deremot icke kunnat taga i beräkning, det är en afkomst, som ett boställe lemnat den officer, som

sjelf brukat detsamma. En regementschef, hvilken lön på stat efter gamla författningen var 3,600 kronor, men hvilken kunde ega ett betydligt boställe, han får nu en lön af 6,000 kronor, för hvilka kartering skall ega rum, men han mister kanske en inkomst af 6,000 kronor, för att han blifver af med sitt boställe.

Hvad jag emellertid hufvudsakligast fäster mig vid, är den inkomsequens, som ligger deri, att i stället för att fortgå på den väg, som är den rätta — att tjänstemannen får den lön, som staten tillägger honom, oafkortad, hvilket är ett mål, hvartill man under tjugotal af år sökt närma sig genom att nedsätta bevillningsafgifterna, såväl på tjänstemännens löner, som för tjänstemännens fullmakter — man söker att tillämpa denna författning så, att äfven då en tjänsteman icke erhåller någon ny fullmakt, något nytt förordnande eller något nytt konstitutiorial, skall han likväl affordras karteringsafgift, hvarje gång en förändring inträffar i den stat, som af Kongl. Maj:t fastställts. Jag anhåller på grund häraf, att Kammaren måtte afslå hvad Utskottet uti ifrågavarande hänseende tillstyrkt, så att ur 3 § i författningsförslaget måtte utgå den mening, som börjas med: "Likaledes" och slutas med "lönereglering", äfvensom att den i 4 § förekommande fras, som börjas med: "likaledes" och slutas med "lönereglering" måtte utgå.

Herr Samzelius: En föregående värd talare har betecknat det föreliggande förslaget, såsom reaktionärt. Detta kan jag likväl icke finna. Skulle man beteckna det med det namn, som det verkliga förtjenar, så är det strängt, men icke reaktionärt, ty Utskottet har, efter mitt förmenande här väl förfarit strängt, men det har tillika sökt tillse, att förslaget skulle medföra en jemlik beskattning på alla de löneförmåner, som en tjänsteman åtnjuter. För ett sådant förslag ligger rättvisa till grund, och när man går den väg rättvisan antyder, är man icke reaktionär. Vidare har samme talare yttrat, att man borde borttaga hela denna beskattning. Derom föreligger dock nu icke något förslag, hvarför jag icke vill derom yttra mig, men det vill jag blott säga, att om något sådant förslag vore väckt, det efter min tanke, skulle hafva föga utsigt att vinna framgång, då förra Riksdagen gick så långt i välvilja mot embetsmännen, att man nedsatte stämpelbeloppet från fem till en procent, och detta likväl efter gemensam votering, hvarvid blott med några få rösters pluralitet den mildare åsikten segrade. Jag anser därför det icke vara lämpligt att begära en fullständig stämpelfrihet i detta afseende. För öfrigt är afgiften för närvarande så billig, om man jemför den med det belopp, hvarmed den förut utgick, att den icke kan vara särdeles tryckande för embetsmännen.

Jag vill nu vända mig mot vice ordföranden i Bevillnings-Utskottet. Han har sagt, att stämpel hittills erlagts för löneförhöjningar, när sådana beviljats, och att det endast vore i Statskontoret, som en annan åsigt gjort sig gällande. Jag vill då upplysa den ärade talaren, att min erfarenhet sträcker sig icke blott till Statskontoret, utan till förvaltningen i allmänhet, och jag kan

*Ändringar i
förordningen
ang. stämpel-
pappers-
afgiften.
(Forts.)*

Ändringar i
förordningen
ang. stämpel-
pappers-
avgiften.
(Forts.)

försäkra honom, att sedan vid 1856—1858 årens riksdag löneförhöjningar beviljats, någon karta för dem icke erlagts. Han var icke då chef för tullverket, men jag tror icke, att der då gjorde sig gällande denna strängare uppfattningen, likasom då sedermera fråga väcktes, huruvida elementarlärarne vid uppflyttning i högre lönegrad, skulle erlägga tilläggskarta, Kongl. Maj:t förklarade, att sådant icke erfordrades. Jag har mig likväl bekant, att i tullverket för ett par år sedan en strängare uppfattning gjorde sig gällande, då man der belade några tjenstemäns fullmakter med tilläggsstämpel, och hvarvid generaltullstyrelsen sökte förfakta samma åsigt, som i Utskottets föreliggande förslag blifvit uttalad, men denna åsigt vann icke bifall hos Kongl. Maj:t, som befriade vederbörande från den påförda tilläggsstämpeln. Min erfarenhet sträcker sig således icke blott till Statskontoret, utan äfven något derutöfver.

Den ärade talaren slutade med att förklara, det mina anmärkningar voro obefogade. Jag vill icke säga, hvilken benämning de förtjena, men något mera tror jag dock att de äro värda. Han bemötte icke min invändning emot uttrycket i Utskottets författningsförslag att ifrågavarande handlingar skola karteras för skillnaden emellan den lön, man erhåller och den, efter hvilken man *senast* erlagt stämpelavgift. Det var ordet *senast*, som jag försökte accentuera, och jag ansåg, att deri låg en orättvisa, ity att man borde få åtnjuta afdrag för hela det belopp, för hvilket man förut vederbörligen karterat. Detta är likväl författningens mening, liksom jag också tyckt mig finna det vara Herr Bennichs. I denna del finnes således i sjelfva verket icke någon meningsskiljaktighet oss emellan, utan gäller denna blott med afseende på uttrycket, och ehuru jag icke vågar täfla med Utskottet i förmåga att redigera ett förslag tror jag dock, att det af mig föreslagna ordet tydligare uttrycker Herr Bennichs och min åsigt.

Hvad beträffar avgiften till Wadstena krigsmanshuskassa, har den ärade talaren sagt, att vi icke hafva att dermed befatta oss, emedan härmed förhåller sig på samma sätt som förut. I mitt förra anförande sökte jag dock visa att detta i sjelfva verket icke var förhållandet, fastän jag kanske icke nog tydligt uttryckte mig. Denna avgift utgår vid hvarje befordran till högre lön efter hela lönebeloppet, utan afdrag för det belopp, för hvilket man förut erlagt denna avgift. Om man nu genom stadgandet, att stämpelpapper skall erläggas vid befordran till högre lönegrad, vid hvarje sådant tillfälle måste erlägga denna avgift, blir ju denna skatt tyngre, än den var förut. Ty med afseende på elementarlärarne, skall sådan stämpelavgift nu erläggas, endast när man blir adjunkt, lektor eller rektor, men enligt förslaget skulle man, vid uppflyttning i hvarje särskild lönegrad, nödgas erlägga avgift till Wadstena krigsmanshuskassa för hela lönebeloppet. Denna beskattning måste således blifva känbarare, enligt Utskottets förslag, hvilket, ehuru det är strängt, jag dock måste medgifva är rättvist till sin grund, dock under förutsättning af en alldeles oundgänglig omarbetning af bestämmelserna, rörande denna af-

gift. Den ärade talaren har sagt, att man icke gör en sådan omarbetning för att lätta besväret för tjänstemännen. Jag vill dock påstå, att omarbetningen af författningar utgått från den grund, att man vill lätta besväret vid uppbörden och äfven lätta besväret för tjänstemännen, icke för att de skulle få mindre att göra, utan för att kunna hafva ett mindre antal tjänstemän. Och när dessa afgifter utgå efter invecklade grunder, efter författningar, som äro nära på 200 år gamla, och hvilka icke hvarje landskamerare har till sin tjänst, förstår jag icke, hvarför man icke kan taga steget fullt ut och bestämma att i stället för afgiften till Wadstena krigsmanshuskassa en stempelafgift af 2 procent skulle erläggas. Karteringen blefve derigenom så enkel, och jag tror, att Herr Bennich svårligen kan bestrida, att det verkligen skulle innefatta en förbättring. Jag har visserligen icke rätt att nu få detta förslag under pröfning. Men Bevillnings-Utskottet, som har motionsrätt, hade kunnat taga denna fråga under öfvervägande, och jag skulle för det ändamålet fortfarande önska återremiss. Dervid kan, i händelse afseende icke fästes vid mitt förslag rörande Wadstena krigsmanshusafgiften, det möjligen vara skäl att taga i betraktande, huruvida detta senare moment om kartering för ålderstillägg bör utgå, ty hittills har dock den grundsatsen tillämpats, att när en af Kongl. Maj:t utfärdad fullmakt en gång blifvit karterad efter de föreskrifter, som gälde vid fullmaktens utfärdande, detta berättigade till åtnjutande af de förmåner, som då och framdeles kunde vara med tjänsten förenade; och att vid hvarje tillfälle, då en löneförhöjning eller lönereglering egde rum, pålägga tilläggsstempel, hvilket jag icke kan tro någon annan än vederbörande expeditionshafvande af fullmakter kan göra, blefve ändå förenadt med åtskilliga svårigheter, och när man på det hela taget velat lindra beskattningen för tjänstemännen, vet jag icke, om det kan vara Riksdagens afsigt att betunga dem med denna afgift. Skulle man följa samma princip, skulle t. ex. köpebref, på hvilka lagfart i år meddelas och hvilka skola karteras med sex kronor för 1,000 kronor, enligt föreliggande förslag karteras med 7 kronor 50 öre, motsvarande afgiften för köpebrevet och fastebrevet. Då skulle man, i fall denna lag kommer att antagas, få göra en tilläggs-karta på dessa köpebref. Jag anser, att när man utfärdat en handling och den är karterad efter då gällande författning, kunde dermed vara nog, och jag tror icke, att statens inkomst skulle derigenom något väsentligt ökas, hvaremot de omvägar och besvär, som deraf skulle förorsakas, icke skulle blifva dermed ersatte. Jag anhåller om proposition på återremiss.

Herr Grefven och Talmannen tillkännagaf, att anslag blifvit utfärdadt till sammanträdets fortsättning kl. 7 eftermiddagen.

Herr von Koch: Sedan Bevillnings-Utskottets vice Ordförande efter mitt och en föregående talares yttranden i denna fråga helt kategoriskt förklarar, att allt hvad vi anfört icke förtjänade

*Ändringar i
förfordningen
ang. stempel-
pappers-
afgiften.*

Ändringar i
förordningen
ang. stämpel-
pappers-
avgiften.
(Forts.)

afseende eller vore obefogadt är det djerft af den, som icke så har ordet i sin makt som den ärade vice Ordföranden, att ändå våga träda upp emot honom, men som jag icke blifvit öfvertygad af de *släl*, som han anfört, och icke låter mig öfvertygas af *sådana omdömen*, måste jag dock göra det. Jag får då fästa uppmärksamheten derpå, att jag tror, att den egentliga anledningen till lösen af fullmakter varit den, att de mesta dylika utgått från Konungens kansliexpeditioner. På den tiden voro lönerna der så otillräckliga, att till exempel ännu år 1834 en kopists var 179 riksdaler banko och en kanslists 264 riksdaler banko. Men det hjälptes, i sin mån, derigenom, att från en af dessa, den då så kallade Kammar-expeditionen utgick den af Konungen *ensam* beslutade taxa, hvarigenom *all lösen* bestämmes. Lönefyllnad beredes, när sådant syntes lämpligt af Konungen, för hans Kansli genom sportelandelar, hvori ingick ganska mycken fullmaktslösen. Så länge detta system räckte var det svårt att göra en lönerogering och svårt att rättvist bestämma lösen af alla expeditioner. På samma sätt förhåller det sig med avgiften till Wadstena krigshusmanskassa. Den var afsedd för ett visst ändamål, och då kunde man icke, utan att röra vid hela denna institution, göra någon eftergift med afseende på avgiften. Men *en* bland fördelarna af de regleringar, som på senare tider skett är just, att man kan reglera allt efter hvarje saks beskaffenhet och utan sammanhang med annat. Jag tror derfore, att, ehuru jag icke nu vill yrka på någon ändring med afseende på Wadstena krigshusmanskasseavgift, det vore skäl att se till, huruvida man icke skulle kunna vidtaga en sådan förändring med afseende på fullmakterna, att det, som nu endast är stämpel och såsom sådant ingår till statsverket och hvarför statsverket sedan gifver ersättning till de ändamål, hvartill de varit afsedda, slås ihop med denna avgift.

I afseende på den lilla förändring, som nu är i fråga, har jag tagit mig friheten att i motsats mot den åsigt, Herr Bennich derom hyser, anse densamma reaktionär. Jag anser nemligen det för reaktionärt att, när man gått så långt i en viss riktning för att så småningom minska om ej afskaffa hela skatten, emedan man anser den orimlig, man efter ett sådant *jättestep* som att på en gång nedsätta en del deraf till $\frac{1}{5}$ af hvad den varit, man kort derefter vill taga ett sådant litet *tuppfjät tillbaka*, som här nu åsyftas. Dessutom är åtgärden, som antydts, af den beskaffenhet att enär det icke lär gå an för någon annan myndighet att börja peta på en resolution, som blifvit af Kongl. Maj:t utfärdad, skulle det blifva nödvändigt att, då man vill tillämpa förslaget, skicka in alla de tusentals fullmakterna till Kongl. Maj:t. Men huru svåra skulle icke alla uträkningar der blifva?

I fråga om karteringen har den värde talaren yttrat en sats, som redan blifvit af talaren på kristianstadsbanken vederlagd, nemligen att det icke är för att spara tjänstemän tid och åstadkomma lätthet vid uppboriden, som man skulle afskaffa en skatt. Jo, det är det ofta, och Bevillnings-Utskottet har just i *detta* förslag gjort mycket i den riktningen. Det är nemligen en vigtig sak att

skatterna kunna lätt upptagas och att man sparar tjänstemännens tid, om icke för deras egen skuld direkt, så åtminstone indirekt för att slippa så många tjänstemän som möjligt.

Den ärade talaren har ytterligare sagt, att inom det embetsverk, han tillhör, man der tager ut allt hvad man kan. Detta embetsverk är också ett uteslutande *fiskaliskt* verk och som är till hufvudsakligast för att plåga oss. Jag skulle dock vilja veta, huru det gått till, då tullstyrelsen, i likhet med andra embetsverk, fått en lönetillökning, till exempel i form af dyrtidstillägg eller på extra stat för ett år? Har den då också utpinat den högre afgiften å fullmakterna och låtit derom göra anteckning om de utfärdats af Konungen?

Jag instämmer med vice Talmannen och yrkar afslag.

Herr Bennich: Jag får börja med att bedja om ursäkt, i fall jag i mitt förra yttrande sagt något så ohöfligt, som att de föregående talarnes yttranden icke förtjänade afseende. Sade jag något sådant, menade jag dermed endast, att jag för min del ansåg mig icke kunna derå fästa något afseende. Derjemte har jag begärt ordet för att något besvara de anmärkningar, som från vice Talmannen framstälts emot Utskottets förslag. Han påstod, att Utskottet genom detta förslag velat åstadkomma en förmögenhetsavgift eller en inkomstskatt. Nej, man vill icke åstadkomma något nytt till principen. Det är blott en befodringsavgift och det är endast meningen att denna avgift skall utgå rättvist. Således hvarken en inkomstskatt eller en förmögenhetsavgift. Nu gällande stämpelpappersförordning stadgar i förevarande hänseende, att fullmakter skola förses med stämpel af 6 kronor samt dessutom till belopp motsvarande 1 procent å hela lönen, men vid befodringar till högre lön blott å skilnaden mellan förra lönen och den, som erhålles. Jag betalar icke avgift för fullmakten, därför att den medför den ena eller andra rangen, utan därför, att den medför den ena eller andra löneförmånen; och när detta är grundsatsen, frågar jag, huruvida det är rättvist, att till exempel den ene tjänstemannen, som befodras omedelbart till en lön af 5,000 kronor, får betala 1 %, men deremot den andre, hvilken befodras till en lön, som första året gifver blott 3,000 kronor, men som till följd af en löneanordning hvart femte år ökas med 500 kronor, tills lönen kommer upp till 5,000 kronor, får betala stämpel för blott 3,000 kronor. De hafva precis samma lön, men den ene får betala nära på dubbelt så hög stämpel som den andre. Fiat justitia! Jag anser Utskottets förslag vara fullt rättvist och öfverensstämmande med nu gällande författnings anda, och, jag vågar säga det, äfven dess bokstaf, ty det heter att stämpel skall erläggas vid befodran till "högre lön" och icke till "högre tjänst". Här är nu blott den frågan: har denna författning blifvit lefvande eller har den, såsom en talare sagt, varit orimlig och därför blifvit eluderad? Detta är ett hårdt ord! För min del får jag säga, att den gifvit anledning till en tillämpning, som icke är öfverensstämmande med hvarken bokstafven eller andan. Att

Ändringar i förordningen ang. stämpelpappersavgiften.
(Forts.)

*Ändringar i
förordningen
ang. stämpel-
pappers-
afgiften.
(Forts.)*

denna anda varit rådande inom Statskontoret, är jag skyldig tro, då det blifvit påstådt, men att denna åsigt icke gjort sig gällande inom någon annan del af förvaltningen, vet jag, oaktadt det icke är till följd af mitt utan en företrädares initiativ, som man inom det embetsverk jag tillhör, iakttog den grundsatsen, att hvarje löneförhöjning skulle medföra en motsvarande tilläggsstämpel å det konstitutorial man innehade. Nu säger man: det går icke an, att någon sådan stämpelbeläggning verkställes af någon annan myndighet än den, som utfärdat konstitutorialet eller fullmakten, enär till exempel en regementsskrifvare icke skulle kunna tillåta sig att kontrollera, huruvida Kongl. Maj:ts fullmakt blifvit rätt karterad. Regementsskrifvaren skall blott tillämpa lagen och se till, att handlingen karteras rätt, och detta kan han göra lika väl som hvarje annan. För att herrarne icke må tro att det är något nytt i detta förslag, vill jag uppläsa, hvad nu gällande författning innehåller i detta hänseende. I § 8 momentet 11 heter det: "Ej må någon tillgodonjuta de genom Kongl. Maj:ts och dess embetsmäns bref, fullmakter, transporter och konstitutorialer eller genom generalordres honom tillagda löneförmåner och rättigheter, innan han uppvisat fullmakten eller förordnandet, behörigen med stämpel försedt". Hvilken är det som skall kontrollera detta? För hvem skall handlingen uppvisas? Naturligtvis vid ett regemente för regementsskrifvaren och inom hvarje embetsverk för den, som skall utbetala lönen. Dessa skola se till, att handlingen är karterad. Icke har väl Kongl. Maj:ts höga rätt blifvit på något sätt kränkt genom detta stadgande. Stadgandet står der, och hvarföre skall det icke få tillämpas fortfarande? Hvarför icke stadga såsom förut, att icke utbetala en högre lön förr än fullmakten blifvit företedd och det visats, att den är behörigen karterad?

Här har af en talare blifvit anmärkt, att denna författning är mycket komplicerad och behäftad med brister samt att detta icke kan hjälpas med mindre än att man hos Kongl. Maj:t begär nedsättandet af en komité för författningens omarbetning. Jag är den förste att erkänna, det Riksdagen icke har krafter, tillräckliga för att kunna omarbета vidlyftiga lagar, vare sig beskattningsslagar eller andra, och att det vore önskligt, om Kongl. Maj:t vidtoge åtgärder för en sådan omarbetning af denna författning. Bevillnings-Utskottet har också uttalat en sådan tanke i sitt betänkande. Då emellertid Kongl. Maj:t aflätit proposition till denna Riksdag, hvarvid Kongl. Maj:t fästet uppmärksamhet på dels att åtskilliga nya och ökade afgifter borde stadgas, dels ock att det förefölle hvarjehanda oegentligheter i författningen, som borde utjemnas, samt Kongl. Maj:t, som således icke saknat anledning att framlägga ett mer eller mindre utarbetadt förslag, föredragit att framlägga ett mindre utarbetadt, så ansåg sig Utskottet böra, så långt dess förmåga sträckte sig, göra denna omarbetning. Att denna icke är fullt tillfredsställande, det medgifver jag, men man har gjort så godt man kunnat och i denna punkt tror jag, att man handlat rätt. Det är möjligt att en eller annan ordställning kunde hafva varit något bättre vald, och det måtte vara den, som

Herr Samzelius påpekat. Jag skall långt ifrån försöka att motsätta mig något förslag, huru obetydligt som helst, om jag visste, att det medförde någon förbättring. Här gäller tvisten endast, huruvida ordet *senast* i 3 § af Utskottets författningsförslag skall utbytas mot ordet *förut*. Detta sista uttryck tror jag kan vara bättre, och hemställer för min del, att äfven i §§ 38 och 39, der ordet *senast* jemväl förekommer, detsamma måtte utbytas mot ordet *förut*. I öfrigt fortsätter jag mitt yrkande om bifall till Utskottets förslag.

Ändringar i förordningen ang. stämpelpappersafgifsten. (Forts.)

Herr vice Talmannen: Jag anhåller att blott få säga några ord med anledning af den siste talarens yttrande. Nu gällande föreskrifter i detta afseende innehåller:

“Fullmakter, konstitutorialer eller förordnanden, hvarigenom embeten, tjänster eller beställningar med verklig lön vid civila, militära, ecklesiastika eller andra stater af Kongl. Maj:t tillsättas, böra förses med stämpel af 6 kronor samt dessutom till belopp, motsvarande 1 procent å hela lönen, när den utnämnde första gången tillträder befattning med lön, men, vid befordringar till högre lön, blott å skilnaden mellan förra lönen och den, som erhålles“.

Nu förhåller det sig så, att, der det finnes olika löneklasser uppförda i stat. der tillträder icke tjänstemannen den högre lönen, innan han derpå fått förordnande. Han har således fått en handling och den karteras. Detta är riktigt, då så sker; men deremot, om samma löneklass, som han en gång fått sitt förordnande på att åtnjuta med de förmåner, som äro dermed förenade, blir förhöjd genom Konungs och Riksdags beslut, så har icke därför erlagts någon särskild tilläggsstämpel, emedan han icke löst någon ny handling.

Vidare vill jag omnämna en annan sak. Det erinrades nemligen, att en hvar skall uppvisa honom tillkommande fullmakt, konstitutorial eller förordnande, innan han får uppbära lön, och att om lönen blifvit förhöjd, nämnda handling skall förses med tilläggs-karta. Hvarje sådan handling har alltid hittills blifvit karterad vid dess utfärdande, men det har icke ålegat den, som skall betala ut lönen, att kontrollera kartan, utan den, som skall utfärda fullmakten, konstitutorialet eller förordnandet, skall kartera desamma, och märker utbetalaren af lönen att det är orätt karteradt, har han visserligen rättighet att derpå göra anmärkning, men icke att belägga den med högre karta, utan detta bör ske af det verk som utfärdat handlingen, och det kan omöjligen vara meningen att en sådan pröfning af karteringen skulle få ske hvar jag kommer att presentera min fullmakt för att få ut min lön. Denna kan jag ega att uppbära genom regementsskrifvaren, om jag är militär, eller i annat fall i något landtränteri eller i Statskontoret eller något annat verk; dessa vederbörande hafva att granska att lösen utbetalas riktigt, men har man någon anmärkning mot karteringen att göra, då är det det embetsverk, som utfärdat fullmakten, som skall kontrollera detta. Jag tror således, att i

Ändringar i
förfordningen
ang. stämpel-
pappers-
afgiften.
(Forts.)

sjelfva tillämpningen är författningen otydlig. Icke kan det vara meningen, att då icke någon ny fullmakt, konstitutiorial eller förordnande blifvit utfärdad, och jag till följd af en löneförhöjning kommer för att taga ut min lön, det är den underordnade tjänstemannen, som skall betala ut densamma, som skall åsätta ytterligare karta, utan handlingen måste väl i sådant fall inlemnas till det embetsverk, som utfärdat fullmakten, konstitutiorialet eller förordnandet.

Jag fortsätter mitt förra yrkande.

Friherre af Ugglas: Jag har begärt ordet, då vice ordföranden i Bevillnings-Utskottet temligen bestämdt påstod, att det förslag, som Utskottet nu framlagt, skulle öfverensstämma icke allenast med andan, utan nära på med ordalagen i den gamla författningen. Läser man dess ordalag med uppmärksamhet, finner man, att der står, att kartering skall ega rum å fullmakter etc. för hela lönen, när den utnämnde första gången tillträder befattning med lön, men, vid *befordringar* till högre lön, blott på skilnaden emellan förra lönen och den som erhålles. Således måste der lemnas någon ny resolution, något nytt förordnande öfver uppflyttningen i en högre löneklass. Så t. ex. får en andre kapten, som uppflyttas till förste kapten, en resolution derpå, och den handlingen skall då karteras för skilnaden mellan förra lönen och den, som erhålles. Men icke kan jag anse det vara *befordran* till en högre lön, om jag i samma klass, till följd deraf att jag varit t. ex. flera år i tjänst, helt enkelt får tillgodonjuta ett ålderstillägg, såsom förhållandet är med lektorer och många andra. Jag tror, att, om man läser detta såsom orden stå, meningen är, att då jag erhåller en verklig befordran på grund af fullmakt, konstitutiorial eller förordnande, skall denna handling karteras; men då jag icke erhåller en sådan handling, är det icke heller någon handling att kartera. Jag kan icke finna annat än att det skulle vara temligen besynnerligt, om, sedan en tjänsteman fått Kongl. Maj:ts fullmakt på att innehafva en tjänst med åtföljande löneförmåner, denna fullmakt icke skulle innefatta en försäkran för tjänstemannen att få icke allenast den lön, som, då fullmakten gafs, var med tjänsten förenad, utan äfven alla de förmåner, som dermed kunde förenas i framtiden. Jag tror, att man icke kan tolka Kongl. Maj:ts fullmakt på annat sätt; och en talare här har upplyst, att i särskilda fall har Kongl. Maj:t tolkat författningen på detta sätt. Jag tror, i likhet med föregående talare, att en sådan föreskrift som denna skulle komma att leda till så många förvecklingar och svårigheter, att jag icke anser det löna mödan att i författningen införa densamma. Lika med Herr vice Talmannen är jag af den åsigt, att den myndighet, som utfärdat den första fullmakten och belagt densamma med karta, äfven måste vara den myndighet, som ser till, att denna tilläggsstämpel blir ordentligt uträknad och bilagd fullmakten. Hvilka svårigheter skulle det likväl icke blifva, om denna åsigt, som jag tror vara den rätta, skulle blifva tillämpad. Jag tror icke, att detta

tilägg, som Utskottet gjort, verkligen öfverensstämmer med andan i den nu gällande författningen eller är så påkallad, att Kammaren bör bifalla detsamma; deremot hemställer jag om bifall till första delen af Utskottets förslag. Jag vill medgifva, att det uttryck, som herr Samzelius föreslagit, är exaktare, men tror likväl icke, att det skall åstadkomma någon förveckling, om Utskottets ordalag begagnas. Jag får derföre förena mig med Herr vice Talmannen i yrkandet om bifall till förra delen af Utskottets förslag, så lydande:

“Fullmakter, konstitutorialer eller förordnanden, hvarigenom embeten, tjänster eller beställningar med verklig lön vid civila, militära, ecklesiastika eller andra stater af Kongl. Maj:t tillsättas, böra förses med stämpel af 6 kronor samt dessutom till belopp, motsvarande 1 procent å hela lönen, när den utnämnde första gången tillträder befattning med lön, men, vid befordringar till högre lön, blott å skillnaden mellan *den lön, efter hvilken den utnämnde senast erlagt stämpelafgift, och den lön, som erhålles.*“

Herr von Gegerfelt: Jag kan icke förneka, att en viss billighet ligger deruti, att hvarje tjänsteman bör i lika mån vidkännas det afdrag i lönen som fullmakternas kartering medför, hvilket icke sker genom den nuvarande tillämpningen, men deremot skulle blifva förhållandet enligt Utskottets förslag. Hvad jag deremot vågar påstå, är, att då detta afdrag icke utgår i form af direkt bevilling, utan såsom stämpel till den handling, som kallas fullmakt, så är nämnda tillämpning principiellt riktig. I hela vår stämpelpappersförordning finnes den genomgående grundtanken, att, när en handling en gång rätteligen är belagd med karta efter de vid dess utfärdande gällande föreskrifter, erfordras icke någon tilläggsstämpel i följd af förändrade förhållanden. Då således en fullmakt är utfärdad, tillses, om den då är rätteligen karterad. Är den det, så gäller detta så länge den fullmakten gäller. När en ny fullmakt utfärdas, först då uppstår frågan om densammans kartering. Ett analogt förhållande eger rum i fråga om gåfvobref å fast egendom. De skola karteras efter taxeringsvärdet; men icke någon meniska kan falla på den tanken, att, om taxeringsvärdet höjes, någon tilläggsstämpel skall åsättas. Emellertid hafva i denna fråga så många anmärkningar blifvit framställda, hvilka väl förtjena tagas i betraktande, utan att derföre denna förändring i författningen bör afslås; och då det är svårt att på stående fot redigera ett förslag, och jag har anledning tro, att följande moment äfven komma att blifva återremitterade, får jag här yrka återremiss.

Herr Widén: I likhet med den föregående talaren får jag inlägga en protest mot detta förslag, att löntagare skulle till följd af ålderstillägg betala tilläggsstämpel. Jag finner det så mycket mindre befogadt, som jag icke sett ifrågasättas, att en egendoms-egare eller en egare af en industriell anläggning, som en gång betalt karta för densamma, skulle, om egendomen eller anläggningen förbättras och den i följd deraf blir högre taxerad, er-

*Ändringar i
förordningen
ang. stämpel-
pappers-
afgiften.
(Forts.)*

Ändringar i
förrordningen
ang. stämpel-
pappers-
avgiften.
(Forts.)

lägga tillägsstämpel för densamma. Jag tycker, att detta förhållande är alldeles analogt med det som inträffar, då löntagare, hvilka fått fullmakt på en viss lön, efter ådagalagdt godt förhållande i sin tjänst, komma att få förbättring i denna lön. Då det ena icke är föreslaget, anser jag icke heller det andra berättigadt. Jag yrkar återremiss.

Herr Hedlund: Då jag deltagit i detta Bevillnings-Utskottets vidlyftiga och svåra arbete, har jag endast kunnat bilda mitt omdöme och följaktligen vara medansvarig rörande det resultat, hvartill Utskottet kommit i afseende på *principerna*; ty i fråga om detaljerna har jag underkastat mig den större erfarenheten och sakkunskapen. Det är således blott när det kan gälla en eller annan princip, som jag ber att få taga ordet i Kammaren. En sådan princip föreligger nu här, då det nemligen är fråga om att tillägsstämpel skall erläggas vid uppflyttning i ny lönegrad. Man har sagt, att detta är något annat, än hvad nu gällande lag stadgar. Enligt mitt förmenande är det precis samma sak; eller skulle det vara för den högre värdighetens skull, som jag erlägger den högre kartan? Jag tror det icke. Det är tydligen uttaladt, att kartan skall erläggas efter inkomsten och icke efter värdigheten. Om jag t. ex. från löjtnant avancerar till kapten och får därför erlägga en högre karta, så är det icke för den högre värdigheten, utan för förhöjningen i lönen. Och då varder principen densamma för tillägsstämpel vid lärarnes uppflyttande i högre lönegrad. Då denna sak varit före i Utskottet och under särskildt påpekande, att det rädde ett missförstånd i den nu gällande lagens tillämpning, som borde undanrödjas genom ett bestämdt lagstadgande, kan jag icke fatta annat än att rättvisan kräfver, att den ene tjänstemannen ställes i samma kategori som den andre. En annan sak är, om man ogillar hela denna tillägsstämpel, ty då bör man göra en förändring i den riktningen; men vill man hafva densamma i ena fallet, bör den icke upphävas i det andra. Att jemföra sådana saker som uppflyttning i högre lönegrad med tilläggsavgift för en fastighet i följd af ökad taxeringsvärde, må jag säga är en jemförelse, som, lindrigast sagdt, haltar. Kartan erlägges vid fastighetens öfverlåtande till annan person efter det då varande värdet, men om fastigheten förändras i värde, förändras icke egarens ställning till densamma. Först då egendomen öfvergår till ny egare, kan ny och högre kartering ifrågakomma. Jag anser för öfrigt hela denna jemförelse oriktig.

För min del synes det mig så klart, hvad Utskottet i denna del föreslagit, ur principiell synpunkt, att jag icke kan tveka ett ögonblick att antaga detsamma. Skulle det möta alltför stora svårigheter vid tillämpningen, får man väl också här finna sig i att begå en inkonsequens; men detta är ännu icke visadt. På skäl får jag yrka bifall till Utskottets förslag.

Herr Reutersvärd: När en ny författning eller en genomgripande förändring af nu gällande författning framlägges till

Riksdagens granskning, anser jag det vara ytterst viktigt, att hvar och en, som deremot har några anmärkningar att göra, framställer dem, på det att författningen må i sin första början blifva så tydlig och klar, som afsedt är. Redan vid första punkten anser jag, att så många beaktansvärda anmärkningar blifvit gjorda, att det väl lönar mödan, att Bevillnings-Utskottet finge taga dem under öfvervägande, hvarföre jag sluter mig till dem, som yrkat återremiss. Jag har aldrig varit någon stor beundrare af den gamla stämpelpappersförordningen, och med den korta tid, som varit mig tillmätt för att sätta mig in i den nya, har jag redan funnit åtskilliga brister i densamma. Den princip, på hvilken denna författning hvilar, är väl den mest godtyckliga, som någon beskattningsgrund kan vara. Den är icke heller konsekvent till alla sina delar; och det hade jag åtminstone väntat mig, att då Bevillnings-Utskottet skulle företaga en omarbetning af författningen, det skulle tillse att de principer, som blifvit uppställda, måtte blifva någorlunda konsekvent genomförda. Utskottets högt aktade vice ordförande har här nämnt, att ändamålet med denna kartering är icke därför, att fullmakten medför den eller den rangen, utan emedan den medför den eller den löneförmånen; men äfven i det afseendet finnes det ett fall, der denna princip icke är riktigt iakttagen; ty det finnes, besynnerligt nog, ännu qvar i bevillningsförordningen den bestämmelsen, att om en person erhåller fullmakt på namn, heder och värdighet, så får han därför betala karta, och icke blott det, utan äfven årlig bevillning. Då man företager sig att göra förändringar, bör man väl göra detta i en sund riktning och äfven tillse, att full konsekvens iakttages. Jag vet mycket väl, att man kan invända, att den, som får en sådan fullmakt på namn, heder och värdighet, må gerna betala, och det må då vara för *en* gång, då han kan vara i den ställning att kunna göra det. Men att han skall betala ett visst belopp hela sitt lif, tycker jag är något oegentligt och som Utskottet möjligen borde hafva tänkt på.

Emellertid är det icke blott i denna punkt, der anmärkningar kunna göras; och då det är fråga om ett författningsförslag, torde man kanske hafva rätt att yttra sig om detsamma i sin helhet. Utskottet har i 49:de punkten af detta förträffliga arbete föreslagit, att detsamma skulle redan innevarande år, *så fort ske kunde*, vinna tillämpning. Det är ett riktigt periculum in mora. Jag tror dock icke, att brådskan här är så stor, som när man förändrade sockertullarne, då man var rädd, att det skulle gifva anledning till så många spekulationer; men det vågar jag påstå, att då man gör förändring i en bevillningsförordning eller en stämpelpappersförordning, så bör den gamla förordningen få gälla till den dag, då den nya blifvit af Kongl. Maj:t i vanlig ordning godkänd; och om en eller annan, som köper egendom under tiden, skulle möjligen slippa med en billigare karta, är detta likväl icke af den vigt, att man därför behöfver vidtaga en sådan åtgärd.

*Ändringar i
förordningen
ang. stämpel-
pappers-
afgiften.
(Forts.)*

Ändringar i
förordningen
ang. stämpel-
pappers-
avgiften.
(Forts.)

Herr Bennich: Det är icke min mening att gå händelserna i förväg och införa diskussionen på punkter, som ännu icke äro föredragna. Jag skall således afhålla mig ifrån att svara på senare delen af Herr Reuterswärds anförande. Med anledning af hans kländer emot Utskottet, att det frångått sina principer, då Utskottet i allmänhet velat lägga aflöningen till grund för afgiftsbeloppet, men icke gjort undantag för karaktersfullmakter, vill jag endast erinra, att dessa äro undantag och regeln är något helt annat. Man får fullmakt på en tjänst, som medför förligtelser å ena sidan och förmåner å den andra.

Herr Hedlund: Jag vill fästa den näst föregående talarens uppmärksamhet derpå, att Utskottet icke begärt skyndsamt tillämpning af hela sitt förslag, utan endast med afseende på hvad som rör *fastebref*; och det är en liten skilnad, då det nemligen blifvit upplyst, att genom brådskan vid förra riksdagen blifvo lagfartshandlingar icke belagda med den vanliga afgiften, hvorigenom staten förlorat en inkomst, och till följd häraf har Utskottet tillstyrkt, att i *den* punkten skulle tillämpningen inträda "så fort ske kunde".

Hvad beträffar jembörelsen emellan bevilling på lön och karaktersfullmakter, har Utskottets vice ordförande derom redan lemnat upplysning; jag anhåller för min del att något få komplettera honom. I den paragraf, som nu föreligger, är det fråga om stämpel efter inkomst. Detta är principen här, och liggande på denna princip kommer lärarnes löneuppflyttning; men i fråga om karaktersfullmakter inträder man på en helt annan princip. Stod man i allmänhet på denna grund, vore det riktigt att följa en sådan regel; men så vidt jag känner hafva vi icke några ordnar, som äro förenade med någon inkomst. Följaktligen få vi då endast betala för *äran*, och der kan det väl icke vara fråga om någon *tilläggsavgift*, då man stiger upp i graderna. Om jag vore så lycklig att blifva utnämnd till kommandör af nordstjerneorden, kunde jag icke göra anspråk på någon *tilläggsavgift*, utan måste väl gälda hela afgiften, äfven om jag hade stjernan förut. Den värde talaren yttrade äfven om orättvisan af bevillingen på denna härlighet. Deri har han dock orätt. Det må väl vara ett nöje för hvarje god patriot — och hans tänkesätt i detta afseende, då det gäller att "offra allt" för fäderneslandet har jag haft tillfälle att mer än en gång beundra — att för den prydning, jag bär till folks uppbyggelse, få betala en liten afgift. Det må icke vara för mycket för så mycken glädje.

Herr Reutersvärd: Jag tackar så mycket för den siste talarens värdefulla upplysningar, men han gjorde sig skyldig till åtminstone ett misstag; ty blir han kommandör ifrån att vara riddare, nog får han betala skilnaden i stämpel på kommandörs- och riddarebref. Men det är icke vid ordnar, som jag fäst mig, utan vid hvad som händer och händt ganska ofta, om än Kongl. Maj:t, med hänsyn till den orimliga författning, som i detta hän-

seende galler, söker förekomma sådant, eller att t. ex. en person, som tjänat i 20 år vid ett regemente, utan att hinna upp till kaptenegraden, men vid afskedstagandet erhåller kaptenens namn, heder och värdighet, skall därför betala fullmaksstämpel, och, hvad än värre är, sedermera i hela sitt lif därför erlagga bevilning. Är det billigt och rättvist, att sådana utgifter skola drabba honom endast derföre att han råkat tjena vid ett regemente, der han, trots allt nit och skicklighet i tjensten, icke kunnat avancera? Det är sådana och liknande förhållanden, jag fästat mig vid. För staten betyder den lilla inkomst, som härigenom erhålles, icke det minsta; men för den, som får betala, innebär den en bestämd orättvisa, och, om man vill behålla en sådan beskattning, hvilat detta ytterst icke på något annat än en sorts *afundsjuka*.

Ändringar i förordningen ang. stämpelpappersafgiften.
(Forts.)

Herr Bennich: Jag har ingenting att yttra i sak, men ber att, i anledning af yrkandet om återremiss, få meddela den upplysning, som är mig lemnad från Andra Kammaren, att denna Kammare redan bifallit Utskottets förslag i förevarande punkt, till följd hvaraf en återremiss icke skulle kunna föranleda annat svar än en uppmaning till Första Kammaren att, i likhet med den andra, i frågan fatta beslut, och då Kammaren torde lika väl kunna taga emot det svaret nu som några dagar senare, tillåter jag mig hemställa, att Kammaren måtte nu fatta slutligt beslut.

Herr Samzelius: Då jag hör till dem, som yrkat återremiss, men ett afslag å hvad Utskottet föreslagit i senare delen af detta moment med den förändring jag påyrkat i den förra delen, i sjelfva verket skulle innefatta rent bifall till min motion, afstår jag från yrkandet om återremiss och förenar mig med dem, som begärt afslag å momentets senare del, men med utbyte i den förra af ordet "senast" mot ordet "förut".

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, förmälte Herr Grefven och Talmannen, att som de särskilda delarne af Utskottets förslag blifvit föremål för skiljaktiga yrkanden, det torde vara lämpligast, att delning af propositionen egde rum; och hade, hvad beträffade förra delen af förslaget, eller de båda under §§ 3 och 4 intagna stadganden, som slutade med orden: "den lön, som erhålles", yrkanden framstälts dels om bifall till samma stadganden, dels om desammas antagande med den förändring, att det i dem båda förekommande ordet *senast* utbyttes emot ordet *förut*, och dels att Utskottets förslag i denna del skulle återförvisas.

Härefter framstälde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till de ifrågavarande stadgandena, hvarvid svaredes nej, samt sedermera proposition på desammas antagande med ofvan sagda ändring, då svaren utföllo med många ja jemte några nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

Ändringar i
förordningen
ang. stämpel-
pappers-
afgiften.
(Forts.)

Efter att hafva vidare omförmält, hurusom i afseende å senare delen af Utskottets förslag, eller den i hvardera af de båda stadgandena förekommande mening, som började med orden: "Likaledes skall stämpelafgift" och slutade med orden: "till följd af vidtagen löne reglering", hade yrkats dels bifall, dels återremiss och dels afslag; framstälde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till förslaget i denna del, hvarvid svarades många nej jemte några ja, sedermera proposition på återremiss deraf, då svaren likaledes utföllo med många nej och några ja, samt slutligen proposition på afslag derå, hvilken proposition besvarades med många ja jemte några nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

Mom. b.

Herr vice Talmannen: I öfverensstämmelse med det beslut, som af Kammaren blifvit fattadt vid den förra punkten, får jag anhålla, att de här förekommande orden "eller vid löneförhöjning" måtte förklaras skola utgå.

Öfverläggningen förklarades slutad och momentet afslogs.

Mom. c.

Herr vice Talmannen: I enlighet med de beslut Kammaren fattat vid de två närmast föregående punkterna, tillåter jag mig hemställa, att ordet "senast" i förra delen af nu förevarande punkt måtte utbytas med ordet "förut", samt att äfven, hvad angår stämpelafgift på resolution eller fullmakt å tjensteutbyte eller transport, ordet "senast" måtte förändras till "förut".

Efter härmed slutad öfverläggning, bifölls Utskottets förslag med den förändring, att ordet *senast* utbyttes mot ordet *förut*.

3:dje och 4:de punkterna.

Biföllos.

5:te punkten.

Herr von Gegerfelt: I den fördelning af embetsverk och myndigheter, som Utskottet i den förevarande paragrafen föreslagit, har den förändring mot nuvarande förhållanden blifvit vidtagen, att hofrätterna, som förut stått i samma kategori som kollegierna, nu erhållit en särskild plats. Denna förändring har föranledts deraf, att till följd af den löne reglering för hofrätterna, som med början af nästa år träder i verket, någon expeditiönslösen icke vidare tillfaller tjänstemännen i dessa embetsverk, hvilka i stället få kontant lön; och man har då ansett riktigt, att staten godtgör sig sina kostnader härför genom en förhöjning i

stämpelpappersafgiften. Derom är ingenting att anmärka. Men samma förhållande eger ju rum i afseende å häradsrätterna. Genom den nya löneregleringen har lösen vid dessa domstolar blifvit nedsatt till hälften och i stället en tilläggs-karta, motsvarande det nedsatta beloppet, blifvit faststald. Nu har Utskottet velat åstadkomma enkelhet i detta hänseende; och medgifvas måste nog, att ett sådant sträfvande i sig sjelft är godt och riktigt, men man bör akta sig att icke dervid inkräkta på billighetens område. Utskottet har nemligen föreslagit, att expeditionerna vid häradsrätt och rådstufvurätt skola beläggas med samma stämpelpapper, oakadt lösen vid häradsrätterna utgår med endast halfva beloppet. Följden häraf skulle blifva, att en expedition från rådstufvurätten komme att kosta 4 kronor, men från häradsrätten endast 3 kronor. Jag tror icke det kan vara billigt att på sådant sätt i sjelfva verket lägga en särskild beskattning på dem, som söka sig rätt vid städernas domstolar; åtminstone föreställer jag mig, att folket skall få svårt att fatta rättvisan af att en expedition af samma beskaffenhet kostar vid den ena domstolen mera och vid den andra mindre, ehuru båda domstolarne tillhöra samma instans. Bevillnings-Utskottets vice ordförande yttrade för en stund sedan, att man icke bör lindra en beskattning i ändamål att minska upp-bördsmännens besvär; här tyckes han vilja följa en motsatt väg och öka en beskattning endast för att lindra besväret. För att i omförmälda hänseende bereda erforderlig likställighet emellan härads- och rådstufvurätterna, så borde, lika väl som hofrätterna, äfven häradsrätterna i denna fördelning utgöra en särskild klass. I detta syfte får jag yrka återremiss å den föreliggande punkten.

Ändringar i förordningen ang. stämpelpappersafgiften.
(Forts.)

Grefve Horn: Efter hvad den föregående talaren yttrat har jag endast föga att tillägga i detta ämne. Jag ber endast att få rätta ett litet misstag, möjligen en missägning, som han gjorde sig skyldig till i afseende på beloppet af lösen för rådstufvurätternas utslag; han sade nemligen att den var fyra kronor, men den är i sjelfva verket blott tre. Medan jag nu har ordet, ber jag att på samma gång få göra en liten öfversigt af, huru dessa afgifter efter den af Bevillnings-Utskottet föreslagna anordningen ställa sig till hvarandra vid en jemförelse mellan de olika myndigheterna eller rådstufvurätterna, häradsrätterna och Kongl. Maj:ts Befallningshafvande samt Öfverståhållare-embetet. Efter förut gällande såväl expeditionstaxa som karteförordning voro afgifterna vid dessa myndigheter lika, nemligen för ett arks expedition två kronor i lösen för expeditionen och 25 öre för kartan. Genom de nu föreslagna anordningarna ställer sig saken helt annorlunda. Hos Öfverståhållare-embetet och Kongl. Maj:ts Befallningshafvande blifver lösen fortfarande två kronor, men kartan ökas till samma belopp, hvarigenom första arket af expeditionen skulle komma att kosta fyra kronor. Hos rådstufvurätterna deremot blifver kartan två kronor och lösen en krona, således hela expeditionen tre kronor; vid häradsrätterna blifver lösen en krona och kartan en krona, således tillsammans två. Alla dessa expeditioner hafva förut varit

Ändringar i
förordningen
ang. stämpel-
pappers-
afgiften.
(Forts.)

likställda, och i min tanke torde det vara allt skäl, att detta förhållande bibehålles. Det vore väl en olämplighet, om den, som tvistade vid rådstufvurätten eller hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, skulle betala mera, än den som tvistade vid en landtdomstol; och vid städernas domstolar ställer det sig så mycket mera orimligt, då vi betänka, att dessa embetsverk aflönas af staten, då deremot staten aflönar landtdomstolarne. Dessa oegentligheter, som jag tagit mig friheten påpeka, anser jag böra rättas, och jag får därför i likhet med den föregående talaren yrka återremiss. Kongl. Maj:t har i sin proposition N:o 12 angifvit vissa grunder för bestämmelserna i dessa hänseenden, ehuru han i vissa hänseenden icke föreslagit sjelfva beloppet af karteringen. Jag tror, att det hade varit välbetänt, om Utskottet i allmänhet hade följt dessa grunder vid uppgörandet af sitt förslag. Det hade i min tanke varit vida bättre och ändamålsenligare än att söka införa vissa nya principer. Jag yrkar återremiss af den förevarande punkten.

Herr Fröman: Då under den föregående diskussionen flere talare ansett sig kunna med sina betraktelser sträcka sig öfver betänkandet i dess helhet, må det tillåtas mig att äfven gå till väga på samma sätt. Bevillnings-Utskottet har denna gång vid sin behandling af frågan om stämpelpappersafgiften haft sig förelagd en mera än vanligt stor och invecklad uppgift, då det nemligen skulle uti de i detta hänseende nu gällande stadganden inpassa de förändringar, som blifvit följer dels af häradshöfdingarnes lönereglering och dels af den förändrade lagstiftningen i fråga om lagfart af fast egendom. Men Utskottet har så litet rygгат tillbaka för denna uppgifts storhet, att det derjemte påtagit sig ännu en annan, nemligen den att söka åstadkomma en förenkling i författningens föreskrifter. Det förtjenstfulla i ett sådant företag bör naturligtvis med tacksamhet erkännas, men därför icke återhålla de anmärkningar dervid, som kunna anses vara befogade. Såsom en allmän anmärkning i det nu vidrörda ämnet synes mig kunna yttras, att Utskottet förfarit nog hårdhänt mot de skattskyldige. Så har Utskottet med ett enda penndrag tagit bort den stämpelfrihet för rättegångshandlingar i brottmål, som hittills varit medgifven, så länge någon stämpelbeskattning funnits i vårt land. Att likväl ett sådant förhållande kunnat fortfara genom århundraden, synes mig antyda, att detsamma haft och ännu har någon förnuftig grund. Jag har trott mig finna denna grund i uppfattningen af stämpelfriheten såsom ett erkännande från statens sida af skyldigheten att skydda medborgarens säkerhet till person och egendom. Erkännes nemligen en sådan statens skyldighet, då måste också medgifvas, att den i sin rätt kränktes bemödande att vinna upprättelse icke kan vara ett lämpligt beskattningsföremål. Det ligger i sakens natur, att en dylik på en gång företagen förändring i en vigtig grundsats alltid skall föra med sig en hel mängd praktiska svårigheter. Utskottet anför såsom skäl för den nya beskattningen, att "någon giltig grund, hvar-

före den, som förbryter sig emot landets lagar och derigenom föranleder embetsmyndigheters anlitande till beredande af skydd emot eller upprättelse för lidna rättskränkningar, skulle åtnjuta lindring eller befrielse från skattebidrag, som andra rättsökande äro underkastade, torde svårigen kunna anföras; och antagas måste väl att i brottmål, likasom i tvistemål, den skyldige slutligen får vidkännas rättegångskostnaderna“. Om förhållandet verkligen vore så, som Utskottet här antagit, så vore icke så mycket att anmärka mot den föreslagna förändringen. Men härvid förekomma dock vissa omständigheter, som icke torde vara utan betydelse. Först och främst torde det vara oss litet hvar bekant, att i vårt land — jag vet icke hvarföre — ytterst sällan en rättsökande får sig tilldömd en rättegångsersättning, som fullt motsvarar de kostnader, han måst på rättegången nedlägga. Men förutsatt äfven att så sker, så återstår en annan omständighet att taga i betraktande, och det är den. huruvida den person, som fått sig ådömd ersättning, är i stånd att utgifva någon sådan; och en dylik brist på tillgångar tror jag just hos brottslingar synnerligast är att befara. Nu säger visserligen förordningen, att någon stämpelpappersavgift icke skall läggas på de papper, som allmän åklagare har att lösa. Härvid är dock att anmärka, att genom senare tiders lagstiftning allmän åklagares rätt att föra talan blifvit i många viktiga mål väsentligen inskränkt, till följd hvaraf det ofta måste inträffa, att den målsegande sjelf måste uppträda och söka att skaffa sig rätt. Vi hafva i senare tider i detta hänseende sett ett märkligt exempel. I en af våra landsorter inträffade för några år sedan ett mord under mycket besynnerliga omständigheter. Myndigheterna togo saken något lamt, och ehuru läkaren, som verkställt liköppningen å den mördade, i sin attest deröfver bestämt förklarade, att den afidne omkommit genom annans handåverkan, så antogo dock myndigheterna, att han ljutit döden genom sjelfmord. Slutligen måste målseganden eller den mördades efterlemnade familj taga saken om hand, och efter en mycket vidlyftig ransakning blef det slutligen ådagalagdt, att ett mord verkligen blifvit begånget. Om Utskottets förslag då varit lag, skulle målseganden, för det han fullgjort hvad som var myndigheternas, det vill säga statens skyldighet, tillika fått till staten betala afgifter för stämpelpapper i hela den vidlyftiga ransakningen. Sådant skulle efter min tanke inneburit en ganska stor orättvisa, och dylika fall, som det nu anförda, kunna säkerligen mer än en gång inträffa.

Vidare har Utskottet, såsom en talare förut påpekat, föreslagit lika stämpel för rättegångshandlingar i städerna och på landet. ehuru i staden dessutom tillkommer lösen, och, hvad som värre är. Utskottet har betydligt förhöjt stämpelpappersavgiften hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, hvilken afgift i väsentlig mån kommer att läggas på utsökningsmålen och följaktligen hårdast träffa de minst bemedlade. Hvad är nu skälet, hvarför Utskottet så här i allmänhet sökt att höja stämpelpappersavgiften? Utskottet talar på sidan 3 åtskilligt om statens behof och säger vidare: “Med samhällsutvecklingen i allmänhet och näringslivets alltmera äfven

*Ändringar i
förordningen
ang. stämpel-
pappers-
avgiften.
(Forts.)*

Ändringar i
förordningen
ang. stämpel-
pappers-
avgiften.
(Forts.)

till landsbygden utsträckt verksamhet framstår det oafvisliga behöfvat af landtdomstolarnes permanenta rättsförhandlingar; men för att bereda tillgångar till anordningar i sådant syfte erfordras betydliga inkomster, hvilka torde företrädesvis kunna och böra beredas genom skälig förhöjning i de för rättshandlingar hittills bestämda stämpelpappersavgifter." Meningen tyckes således vara att samla medel för tillfredsställande af ett behof, som kanske icke på länge, möjligen först efter årtionden, kommer i fråga att fyllas. Skulle man således redan nu börja att bilda en fond, till hvilken medel skulle åstadkommas genom den här föreslagna beskattningen? Det vill synas mig, som om det här vore på sin plats att tillämpa ett yttrande, som ofta varit hört från Bevillnings-Utskottets sida, då fråga varit om förhöjning i tullsatserna, att man helst bör spara med sådant, tills staten kommer i ett verkligt behof, då det kan vara godt att hafva den utvägen att tillgripa. I min tanke hade det varit allt skäl att här gå till väga på sådant sätt och icke kommit med en förhöjning i stämpelpappersavgiften för att befordra landtdomstolarnes permanens, förrän man kunnat skänka allmänheten denna permanens i utbyte mot den förhöjda avgiften.

Hvad som dock egentligen uppkallat mig att yttra mig öfver det föreliggande betänkandet, är den omständigheten, att Utskottet, i sammanhang med sitt förordande af stämpelpappers läggande på rättegångshandlingar i brottmål, äfven funnit sig, såsom jag förmodar af principiella skäl, föraniåtet att föreslå kartering af skrifter, som inlemnas till justitiekanslern och justitieombudsmannen. Jag tillåter mig först att anmärka, att jag icke rätt inser sammanhanget mellan rättegångshandlingar i brottmål och angifvelser, inlemnade till justitiekanslern eller justitieombudsmannen såsom allmänna åklagare. Vore sådana angifvelser rättegångshandlingar, så borde äfven hvarje angivelse hos en annan allmän åklagare anses såsom en rättegångshandling i brottmål och för konsekvensens skull beläggas med stämpelpapper. Men icke nog dermed; ett sådant stadgande skulle dessutom medföra de allra största praktiska svårigheter. Jag tillåter mig blott anmärka, att det är mycket vanligt, att till justitieombudsmans-expeditionen inkomma från landsorten med posten klagoskrifter, som ofta kunna vara af rätt anmärkningsvärdt innehåll, så att de skulle kunna föranleda åtal. Om då dessa skrifter icke vore belagda med stämpelpapper, skulle justitieombudsmannen deraf finna sig förhindrad att fästa något afseende vid det förebragta klagomålet. Likaså händer det, att klagoskrifter stiekas i händerna på justitieombudsmannen under hans resor i orter, der det är omöjligt att anskaffa karta, och vidare, att sådana skrifter lemnas i fångelser af fångar rörande annan sak än den, för hvilken de sitta häktade. Äfven i sådana fall skulle stämpelpapper erfordras för att afseende finge rästas vid de framställda klagomålen. En annan särskild art af mål, som inkomma till justitiekanslern eller justitieombudsmannen, äro de som innehålla klagan deröfver att expeditionshafvande i domstolar och andra verk icke fäst behörigt afseende å ett för

den klagande utfärdadt fattigdomsbetyg, utan belagt hans handlingar med stämpel och lösen. I sådana fall skulle då justitieombudsmannen eller justitiekanslern vara nödsakad att först pröfva fattigdomsbeviset, d. v. s. den handling, öfver hvars underkännande klagan fördes, och afgöra huru dermed sig förhölle, innan han finge taga emot och läsa sjelfva klagoskriften; ty vore fattigdomsbeviset riktigt, då skulle ingen stämpel läggas på klagoskriften, och följaktligen måste denna stämpelfråga afgöras, innan sjelfva saken kunde upptagas till pröfning, hvilket ju skulle leda till uppenbar orimlighet. Tillika bör man komma ihåg, att dessa till nu ifrågavarande myndigheter inlemnade klagomål icke äro så synnerligen talrika och till största delen komma från obemedlade personer. Jag vågar påstå, att, om meningen med Utskottets förslag är att skapa en statsinkomst, skall den, hvad justitiekanslers- och justitieombudsmans-expeditionerna beträffar, komma att inskränka sig till en ren obetydlighet, måhända 40—45 kronor om året sammanlagdt på begge ställena. Då nu Rikets Ständer, som år 1809 instiftade justitieombudsmans-embetet, och i rikets dåvarande ekonomiska betryck lemnade hvem som helst full rättighet att utan någon kostnad der föra klagan öfver hvad han ansåge honom vara orätt skedt från rikets embets- och tjenstemäns sida, så hemställer jag till Kammarens ledamöter, om det kan vara skäl, att Riksdagen år 1876, under landets nuvarande lyckliga ekonomiska ställning, för en vinst af 40 kronor om året, neddrager justitieombudsmans-embetet från den upphöjda plats i folkets ögon, som det ursprungligen intagit.

Dessa mina anmärkningar mot Utskottets betänkande i allmänhet skulle hafva föranledt mig att begära återremiss af det samma, på det Utskottet måtte inskränka sig till att fullgöra det uppdrag, som egentligen varit Utskottet lemnadt, att nemligen tillse, huru de omnämnda förändringarna i härads höfdingarnes löner och lagstiftningen angående lagfart kunde få sin tillbörliga plats i den föreliggande förordningen, men för öfrigt endast föreslå en underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran, att Kongl. Maj:t efter en fullständig utredning af förhållandena måtte till en kommande Riksdag afgifva förslag till förenkling af stämpelpappersförordningen. Utskottet har sjelf på ett ställe uttryckt en sådan önskan, men omedelbart derefter tillagt: "men då Riksdagens uteslutande beskattningsrätt i bevillningsfrågor måhända ansetts böra förbehålla Riksdagen initiativet i sådant hänseende, har Utskottet funnit sig manadt att, så vidt det stått i dess förmåga, söka åstadkomma den af synnerligt behof nu påkallade förenklingen". Men om en sådan framställning, som jag nyss omnämnde, gjordes från Riksdagen till Kongl. Maj:t, så vore ju initiativet räddadt; och den ifrågavarande förenklingen lär väl icke vara af så stor vikt, att ett års uppskof dermed kan vara af någon betydelse. Emellertid blifver väl vid de särskilda punkterna tillfälle att påyrka återremiss eller åtminstone instämna i yrkandet derom; men hvad jag vid nu förevarande punkt vill framställa såsom ett bestämdt yrkande, och hvartill jag utbeder

Ändringar i förordningen ang. stämpelpappersafgiften.
(Forts.)

Ändringar i
förordningen
ang. stämpel-
pappers-
avgiften.
(Forts.)

mig Kammarens bifall, det är, att ur andra afdelningen af den bifogade förteckningen å embetsverk, der ingifna handlingar skola med stämpelpapper beläggas, må utstrykas justitiekanslers- och justitieombudsmans-expeditionerna.

Herr Lindgren: Då jag sist hade ordet, tog jag mig friheten hemställa, att de särskilda afdelningar, hvari de olika domstolarne och embetsmyndigheterna här äro klassificerade, måtte bestämmas till 5, i stället för att de blifvit af Utskottet föreslagna till 4 och hittills utgjort 3. Jag vågar nu upprepa denna min hemställan och påyrka, att till de af Utskottet föreslagna fyra afdelningarne måtte läggas en femte, innefattande häradsrätterna. En föregående talare, som är ledamot af Lag-Utskottet, utvecklade de skäl, som tala för godkännande af Bevillnings-Utskottets anordning att uppföra hofrätterna i en särskild afdelning; men dessa skäl gälla i dubbelt mått för vidtagande af en dylik åtgärd med häradsrätterna. Bevillnings-Utskottet har nu nödgats till en afdelning sammanföra landshöfdingeembetena, rådstufvurätterna och häradsrätterna, och sålunda föreslagit lika kartering för dessa myndigheters expeditioner, ehuru lösen är alldeles olika från de olika myndigheterna. Följden häraf skulle blifva, att en expedition om ett ark från ett landshöfdingeembete skulle komma att kosta i lösen 2 och i karta 2 kronor, eller tillsammans 4 kronor, och en expedition från rådstufvurätt likaledes i lösen 2 kronor och karta 2 kronor, tillhoppa 4 kronor, under det att deremot för en expedition från häradsrätt skulle komma att betalas 1 krona i lösen och 2 kronor karta, eller tillsammans endast 3 kronor. Denna oegentlighet, tror jag bäst skulle förebyggas genom häradsrätternas upptagande i en särskild femte afdelning, för hvilken åtgärds vidtagande jag anhåller om återremiss af förevarande punkt.

Herr Bennich: I den förevarande punkten ligger naturligtvis hufvudfrågan för hela denna produkt af Utskottets arbete. Det är otvifvelaktigt, att det är ett ganska vågadt försök, Utskottet tillåtit sig, då det företagit sig att omarbete en författning och ställa den på i viss mån ganska olika grunder mot de förut gällande. Att också många anmärkningar skulle deremot framställas, derpå har jag åtminstone för min del varit fullt beredd, och i Utskottet förbisåg man heller ingalunda de svårigheter, som voro förenade med framläggandet af ett förslag, som skulle gå i riktning att förenkla författningarne. Men Utskottet har i Kongl. Maj:ts proposition haft en maning att söka åstadkomma en dylik förenkling, likasom ock i en inom Andra Kamraren väckt motion, hvilken berörde åtskilliga hithörande frågor, och Utskottet hade vidare under hand från i synnerhet åtskilliga landtdomare förspott en så allmän klagan öfver den nu gällande författningens oetterrättlighet och svårigheterna vid dess tillämpning, att deri låg för Utskottet en upmaning, som man icke gerna kunde undandraga sig att lyssna till. Att Utskottet vid

utarbetandet af sitt förslag gjort sig skyldigt till många oegentligheter och misstag, vågar jag naturligen icke förneka; men jag skall åtminstone försöka att, så vidt i min förmåga står, gifva skäl för de af Utskottet föreslagna ändringar, i de delar anmärkningar blifvit mot dem framställda.

Här har erinrats, att, med det förslag Utskottet framställt, sammanlagda kostnadsbeloppet för vissa myndigheters expeditioner, hvilka hittills dragit ungefär samma afgift, blefve olika från olika af dessa myndigheter. Detta har Utskottet fästat uppmärksamhet på i sitt betänkande; det kommer onekligen att inträffa, att en expedition från en stadsdomstol eller från Konungens Befallningshafvande kommer att ställa sig något dyrare, än en expedition från häradsrätt. Men Utskottet har frågat sig: hvad skall väl den skattskyldige i allmänhet tro, om han får en expedition från en myndighet, belagd med blott 25 öres karta, men för en expedition från en annan myndighet, häradsrätten, som han i allmänhet icke sätter högre, får betala 2 kronors karta. Han måste naturligtvis tro, att en orättfärdighet blifvit mot honom begången. Afgiften till staten — skatten — har man ansett böra vara, så vidt möjligt, lika, antingen det processas vid stads- eller landtdomstol, vid den ena eller den andra af de myndigheter, som äro ställda i samma kategori, enligt nu gällande författning. Att lösen, det är ersättningen till domaren för expeditionens utskrivande, är olika på olika ställen, är ett fel, som man icke ansett det tillhöra stämpelpappersförordningen att afhjelpa; ty den har icke något att skaffa med hvad domaren skall få, utan endast med den ersättning, som må tillkomma staten för dess utgifter till rättskipningens uppehållande. Vidare, om det också är sannt, att det nu blefve dyrare vid en stads- än vid en landtdomstol att utföra en process, hvad betalningen för expeditionerna beträffar, så torde det i alla fall befinnas, att på det hela rättsyrkandet vid stadsdomstolar är billigare än på landet. Der får jag ofta nog göra många miles resor för att komma till tingsstället, betala betydliga kostnadsersättningar till vittnen, hvilka bo mer eller mindre af läge från tingsplatsen, o. s. v. Allt detta gör, att omkostnaderna i en rättegång vid en landtdomstol otvifvelaktigt blifva i det hela drygare än vid en stadsdomstol, äfven om sjelfva det papper, jag får såsom slutligt resultat af min tvist, kan ställa sig något dyrare från en stads- än från en landtdomstol. Nu säger man: men det är ju obilligt, att städernas invånare skola vidkännas samma förhöjning i stämpelafgift, som landtbefolkningen, då städerna i allmänhet sjelfva bestrida kostnaderna för sina domstolar, under det att staten påtagit sig kostnaderna för uppehållande af justicen på landet. Ja! det är visserligen sant, att staten gifvit direkta anslag för rättskipningens uppehållande på landet; men ingalunda är staten fri från uppoffringar för rättskipningen äfven i städerna. Städerna hafva fått tolager för aflöning af sina magistrater; de hafva vidare vid sin grundläggning erhållit ganska betydliga donationer för bestridande af sina omkostnader såsom städer. Hvem är det väl, som bekostat dessa donationer, eller

*Ändringar i
förordningen
ang. stämpel-
pappers-
afgiften.
(Forts.)*

Ändringar i
förordningen
ang. stämpel-
pappers-
afgiften.
(Forts.)

som betalar tolagen, om icke staten, det är hela svenska folket, som således lemnar sitt bidrag till upprätthållandet af rättskipningen i städerna, likasom det betalar för den på landet. Det kan följaktligen icke sägas, att städernas befolkning lönar sin justice, och att landtbefolkningen slipper betala för sin; ty man kan säga, att staten betalar så för den ena som för den andra. Är detta förhållandet, kan man väl icke neka, att det är mycket billigt, att afgifterna för rättskipningen till statskassan ingå med samma belopp från städerna, som från landet.

Det har också anmärkts, att den betydliga förhöjning i afgiften till staten för expeditioner från Konungens Befallningshafvande, som här är ifrågasatt, icke vore påkallad af någon så beskaffad omständighet, som de, hvilka föranledde en förändring i kartebestämmelserna för hofrätterna. Det sker likväl alla dagar, att staten gifver ökade anslag äfven för landsstaten och dess verksamhet, än under form af löner och än under form af dyrtidstillägg. Så hafva ju vid de senaste riksdagarne medel blifvit anvisade att användas till dyrtidstillägg åt landssekreterare och landskamrerare, der sådant anses af behovet påkalladt, och till allt detta kommer, att vi inom kort hafva att vänta en löne-reglering för landsstaten, som naturligen kommer att ganska betydligt öka utgifterna för densamma.

Vidare har mot Utskottets förslag gjorts den anmärkning, att det i allmänhet medförde en ganska betydligt ökad beskattning på de rättsökande, och att dertill icke förefunnes något särdeles skäl eller behof; jag tror, att det var så, den aktade representeren från Dalarne uttalade sig. Ja! det är en anmärkning, som kan riktas mot Bevillnings-Utskottet; men den kan lika väl riktas mot den Kongl. propositionen. I den Kongl. propositionen föreslås, att en hofrättsdom om ett ark, hvarför nu lösen och karta utgå med tillsammans 4 kronor 50 öre, skulle komma att kosta 10 kronor, hvilket således betyder en tillökning i kostnaden af 5 kronor 50 öre utöfver hvad expeditionslösen och karta för närvarande utgöra. På samma sätt skulle första arket af ett utslag, som nu kostar 4 kronor, efter Kongl. Maj:ts förslag komma att kosta 8 kronor, följaktligen jemnt dubbelt. Det är samma grundsats, som genomgår Kongl. Maj:ts proposition, som Utskottet accepterat, eller att rättsförhandlingarne skola beläggas med en så pass förhöjd afgift till det allmänna, att det allmännas omkostnader för rättsväsendets uppehållande blifva i möjligaste mån godtgjorda, och då man icke kan minuter ut denna debitering så, att en i förhållande till nu utgående afgifter proportionellt lika förhöjning komme att falla på hvarje slag af expeditioner, har Utskottet trots det vara riktigt att jemnare fördela dessa afgifter på alla rättshandlingar så, att staten får ungefärligen sitt igen. Det kan synas, som om man härigenom beginge också den orättvisan, att landtboarne få en relativ lindring, men städernas inbyggare en relativ förhöjning i skatt. Men, mine herrar, det är väl icke bara stadsbon, som processar vid stadsdomstolarne, och landtbon ensam som gör det vid landtdomstolarne. Ena dagen

har en landtman något att fordra af en köpman i staden, och stämmer honom till stadsdomstolen; en annan dag har köpmanen i staden något att tvista om med landtmannen, och då stämmer han honom till landtdomstolen. Om det nu faller sig litet dyrare eller litet billigare att processa på det ena eller andra stället, jemnar detta i längden lätt ut sig. Det är ytterligare en annan omständighet, som Utskottet här icke fästat så ringa afseende vid, eller att den otroligt billiga rättegångskostnad, som vårt land åtnjuter, kanske i icke så obetydlig mån är orsaken dertill, att processlystnaden är större, än önskligt vore. Man har föreställt sig, att det skulle vara ganska önskligt, att icke hvar och en liten småsak, om hvilken Per och Pål tvista, drages inför domstol och göres till föremål för process; men så blir förhållandet, när rättegångskostnaden är så godt som ingen. Något kännbarare borde det vara att kifvas inför domstol och någon smula större afgift än den lilla, som hittills varit dermed förenad, borde man kunna lägga på de tvistande. Detta är syftet, och tager man i öfrigt i betraktande, hvilka kostnader nu äro förenade med en rättegång i förhållande till kostnaderna för 15 år sedan, jemför man penningevärdet då och nu, så torde det få erkännas, att Utskottet äfven häri haft en anledning att föreslå en förhöjning af den ifrågavarande afgiften, på det att det icke må blifva mer och mer billigt, mer och mer begärligt att processa, och på det att staten, i samma mån dess omkostnader för rättegångsväsendet stiga, också må i någon mån blifva för dessa förhöjda omkostnader godtgjord.

Det har erinrats, och deri ligger otvifvelaktigt mycket beaktansvärdt, att i vårt land, så långt tillbaka man känner, rättegångshandlingar i brottmål varit fria från stämpelavgift, på det att hvar och en skulle beredas tillfälle att, så vidt möjligt, utan kostnader få upprättelse för kränkningar af hans person eller hans eganderätt. Strängt taget, har likväl denna grundsats icke vunnit tillämpning i den senaste tidens lagstiftning; ty när man nedsatte lösen till häradshöfdingarne, äfven för expeditioner i brottmål, gick man till väga så, att hvad som borttogs i lösen, det tillades i stället i karta, och så infördes den nya principen att belägga äfven expeditioner i brottmål med karta. Således är den gamla ståndpunkten, att rättegångshandlingar i brottmål skulle vara fria från karta redan öfvergifven, så vidt det rör landtdomstolarne, och Bevillnings-Utskottet har då ansett, att det skulle vara riktigt att utsträcka tillämpningen af den nya grundsatsen till brottmål i allmänhet, utom i de fall, der allmän åklagare är absolut skyldig att åtala eller gör det på grund af målsägares begäran, likasom frihet från stämpelavgift synts Utskottet fortfarande böra ega rum, der den som skall lösa expedition, styrker sin fattigdom eller sitter för saken häktad. Med dessa enda undantag, skulle efter Utskottets förslag alla expeditioner i brottmål stämpelbeläggas, och Utskottet har i sitt betänkande angifvit det hufvudsakliga skäl, på hvilket Utskottet omfattat

Ändringar i
förordningen
ang. stämpel-
pappers-
avgiften.
(Forts.)

denna nya, redan till en viss grad i lagstiftningen tillämpade åsigt. Detta skäl är att, lika väl som jag för att af staten få åtnjuta skydd i mina civila rättigheter, betalar afgift till det allmänna, lika fullt bör jag betala afgift till staten, för att få åtnjuta skydd eller vinna upprättelse, der kriminallagen blifvit på ett eller annat sätt gent emot mig öfverträd. Det finnes, såsom herrarne veta, en oändlig mängd fall, der man just i stämpelfriheten för brottmålshandlingar har fått en anledning, att såsom brottmål rubricera mål, hvilka i sjelfva verket icke äro annat än civila rättstvister. Ett sådant tillvägagående, som att stämpla sin motpart såsom straffbar person, för att undgå att betala litet stämpelpapper, har Utskottet velat förekomma.

Utskottet har sagt, att man i allmänhet måste antaga, att i brottmål, likasom i civila mål den förorättade är berättigad till ersättning för rättegångskostnaden. Man har här icke velat bestrida, att det ju är möjligt att man får ersättning sig tilldömd, ehuru från Justitieombudsmannen i detta afseendet uttalades ett ogillande mot domstolarne, som jag tror, att han borde på annat rum göra gällande; men man har erinrat, att om också den förorättade får sig tillerkänd ersättning för större delen af sin rättegångskostnad, så har han svårt att få ut någonting deraf. Ja! detta inträffar väl i allmänhet just i sådana brottmål, der den enskilde kan vända sig till allmänna åklagaren och begära åtal; der behöfver han icke lösa någon expedition, ty der är det åklagaren, som tager ut papperen, då han utför åtalet. Hvad åter beträffar de smärre brottmålen, torde den förorättade lika ofta och nästan oftare kunna räkna på full ersättning af den, som begått rättskränkningen, än hvad fallet kan vara i en del civila mål. I allmänhet undandrager folk sig icke att betala sina skulder, om de icke hafva svårt att åstadkomma medel dertill, och då kan det hända mig lika väl i den civila, som i den kriminela processen, att jag blir tilldömd en ersättning, som jag icke får ut, och således får sjelf betala min rättegångskostnad, kartan inberäknad. Justitieombudsmannen åberopade, såsom ett mycket tilltalande förhållande, en allmänt bekant sak, som ganska nyligen tilldragit sig, och der den enskilda parten nödgades för att rättfärdiga en aflidens minne sjelf uppträda och påkalla lagens hjälp. Det hade varit hårdt, förmenade justitieombudsmannen, om denna enskilda part hade utöfver den expeditionslösen, han fick betala, ytterligare fått vidkännas stämpelavgift.

Hvarföre behöfde de då uppträda? Jo, derföre att ransakingarne hade förts lamt, såsom de anförde, och åklagaren icke gjort sin skyldighet. Skall man nu fritaga folk i allmänhet från att betala avgifter till staten derföre att åklagare lamt fullgöra sina skyldigheter? Håll i stället efter åklagarne, så slippa de enskilde att betala!

Samme ärade talare frågade, om det vore meningen att man skulle samla en fond för att framdeles åstadkomma de förbättringar i rättsväsendet, som Utskottet ansåg vara af behöfvat påkallade. Jag tror sannerligen icke, att vi hafva tillfälle till att

samla någon fond. För hvarje år komma alltid framställningar — och det med allt skäl — om domsagornas fördelning i smärre kretsar med ty åtföljande utgifter för statsverket. Så länge staten kommer att hemta inkomster af en så beskaffad bevilning som denna, kommer också otvifvelaktigt rättsväsendet att utvecklas och dermed sammanhängande inrättningar att förbättras. När man vill vinna ett mål, som man anser vara högeligen viktigt, nemligen att beskattningen blir lika för lika förhållanden, vore det ju icke illa, om man, på samma gång man befrämjade detta mål, beredde sig tillgångar till att kunna vinna ännu ett mål, nemligen att få en bättre ordnad lagskipning.

Med rätta anmärkte Herr Justitie-ombudsmannen, att Utskottet icke för inkomstens skull hade intagit Justitie-ombudsmans- och Justitiekanslers-expeditionerna bland de här klassificerade embetsverk. Utskottet förbisåg alldeles icke, att derigenom mycket ringa inkomst skulle uppstå, då Utskottet förestälde sig, att anledningarna till klagomål emot embets- och tjenstemän inom landet icke kunde vara så många om året och att följaktligen Justitieombudsmannens kartering icke skulle kunna inbringa någon nämnvärd statsinkomst, men, om den principen är riktig, att alla expeditioner och handlingar uti brottmål skola karteras, så ansåg Utskottet konsekvensen fordra, att äfven sådana handlingar, som ingifvas till Justitie-ombudsmannen och Justitie-kanslern, och hvilka innefatta klagomål, som böra föranleda till förskaffande af upprättelse, borde beläggas med stämpelpapper, ty vid sådana fall trodde man åtminstone icke, att den, som klagade, skulle riskera att icke få igen sina penningar, om han hade skäl för sin klagan. Jag har icke haft den förmånen att få taga kännedom om Justitie-ombudsmannens diarier, men, om jag ej missminner mig, innefattar den af honom afgifna berättelse uppgift på huru många klagomål, som inkommit, och huru många af dem, som icke föranledt till någon åtgärd och således måste antagas hafva varit alldeles obefogade. Jag har all aktning för Justitie-ombudsmansinstitutionen, men ett sådant ginungagap anser jag icke den böra vara, att man tanklöst får kasta dit hvilken obefogad anklagelse som helst. Om de vilja klaga hos Justitie-ombudsmannen, hvarföre kunna de då icke lägga stämpel till sina skrifter. De få dem ju icke fortskaffade på posten utan att betala postbefordringsavgift. Skulle man gå i den riktningen att söka på allt sätt underlätta klagomål hos Justitie-ombudsmannen, hvarföre skulle man då icke äfven bevilja fri skjuts på jernvägarne för dem, som anmäla sig för att begifva sig till Justitie-ombudsmannen? Om icke Kammaren fäster afseende vid principen att alla handlingar i brottmål skola karteras eller icke fäster afseende vid denna principens stränga följande så är det den lättaste sak att underlåta att upptaga Justitie-ombudsmans- och Justitiekanslersexpeditionerna bland de här uppräknade myndigheter. Att deremot upptaga hofrätterna under en särskild afdelning, för hvilken skulle bestämmas mycket högre karta, än som gäller för Konungens Befallningshafvande och andra till samma klass hö-

*Ändringar i
förordningen
ang. stämpel-
pappers-
avgiften.
(Forts.)*

Ändringar i
förorordningen
ang. stämpel-
pappers-
avgiften,
(Forts.)

rande myndigheter, tror jag verkligen icke kunna ur någon allmängiltig synpunkt förordas. Jag får, tills vidare åtminstone, hemställa, att Kammaren behagade till Utskottets förslag uti nu föredragna punkt lemna sitt bifall.

Herr von Koch: Jag vill börja med den del dermed den siste ärade talaren slutade, nemligen med att förena mig uti hvad Herr Fröman nyss yttrade i afseende å den föreslagna nya karteringen af handlingar, som ingifvas till Justitiekanslern och Justitieombudsmannen. Häraf borde naturligen i konsekvens följa, att alla angifvelser som göras till någon annan offentlig åklagare, skola karteras, men denna invändning vill jag dock nu lemna å sido. Jag instämmer till alla delar uti hvad Herr Fröman yttrade om olämpligheten af en sådan föreskrift, i hvad rör Justitieombudsmannen och vill blott med afseende på Justitiekanslern särskildt tillägga, att utom sådana klagomål, som inkomma till Justitieombudsmannen och hvilka inskränka sig till klagomål *emot embetsmän*, så inkomma till Justitiekanslern klagomål och angifvelser mot alla slag af personer. Han är nemligen chef för åklagaremakten, och till honom kan man komma äfven med alla möjliga angifvelser emot enskilda personer. På hans embetsresor inträffar det ständigt att han får mottaga skrifter, ibland så författade och så vidlyftiga, att han icke kan hinna att genast genomläsa dem. Till honom vänder man sig såväl muntligen som skriftligen med klagomål af den mångfaldigaste art. Men om man skulle kunna ålägga Justitiekanslern att alltid kartera de till honom inkommande handlingar, så vill jag dock hemställa, huru det i ett afseende skulle förfaras. Det finnes nemligen sedan forna tider qvar en sed här i landet, att folket i sin nöd vänder sig till sin konung, då de tro, att han kan hjälpa dem. Supplikanter komma till Konungen på hans lustslott, på resor och öfverallt, hvar han vistas. Sådana ansökningar, som lemnas i Konungens egen hand, blifva öfverlemnade till Hans Högsta ombudsman Justitiekanslern. Skulle de nu också karteras eller skulle man bibehålla undantag för dem? Jag tror icke, att det, i synnerhet efter de medgifvanden och den betäckta reträtt, som Utskottets vice ordförande nyss gjort, är behöfligt att yttra mera i denna sak för att motivera sin begäran om proposition på afslag å allt som är uti den föreslagna författningen stadgad angående kartering af handlingar, som lemnas till Justitiekanslern och Justitieombudsmannen.

Jemte det jag förenar mig uti yrkande om återremiss af de öfriga delarna utaf denna punkt, vill jag taga mig friheten att litet granska de principer, som äro uttalade i detta betänkande och deras tillämplighet. Jag finner det för mig mycket svårt att acceptera dessa principer. Först och främst är det här taladt om skyldigheten för rättssökande "att upprätthålla rättsväsendet" genom afgifter på ett eller annat sätt, likasom om man här i landet icke skulle hafva alls någon rätt till rättstillståndets upprätthållande genom domstolar eller myndigheter utan att en särskild

kostnad eller specifik skatt skall påläggas för hvarje skydd, som påkallas. Jag tror, att alla de öfriga skatter, som folket får betala, också gifver det några anspråk på rättsanstaltarnas vidmakthållande. För öfrigt hafva våra rättsanstalter hittills varit dugtiga beskattningsanstalter genom de charta-sigillata-avgifter, hvilka till hufvudsakligaste delen torde ingå och inkasseras vid domstolarne. Det är nemligen den höga skatt på oskyldiga transaktioner, på öfvergång af egendom genom dödsfall, testamenten eller köp, på döden och nöden, som inbringa de största karteinkomsterna. Om jag nu jemför denna inkomst, sådan den är beräknad för år 1876, med det belopp, kvartill kostnaderna för de tre hofrätterna med alla dertill hörande justitiestater uppgå, så får jag dessa kostnader att uppgå till 1,108,959 kronor, d. v. s. icke fullt i riksgälds hvad charta sigillata-medlen inbringa i banko, enär de för 1876 beräknas till 1,880,000 kronor. De som således hylla den meningen att allt skall betalas af de rättssökande, hvilket på två särskilda ställen antydes i Bevillnings-Utskottets betänkande — torde göra sig den mödan att räkna ut om icke de avgifter, som betalas vid domstolarne, fullkomligt gå upp emot hvad hofrätterna, underdomstolarne och kanske äfven Högsta Domstolen kostar i år.

Ändringar i förordningen ang. stämpelpappersavgiften.
(Forts.)

I afseende å den föreslagna ny karteringen af expeditioner i brottmål, tror jag verkligen icke att det inför denna Kammares skarpsynte ledamöter behöfves att mycket nagelfara det försvar, som af Bevillnings-Utskottets vice Ordförande nyss framstälts för en sådan kartering. Detta försvar baserade sig hufvudsakligen derpå att principen det brottmål böra vara fria från karta, redan blifvit öfvergifven. Vi måste dock ihågkomma att skälet dertill att sedan 15¹/₃ månad handlingar i brottmål vid häradsrätterna beläggas med karta, är att man för närvarande förändrat en liten del af expeditionslösen till *kartu* för att kunna verkställa öfvergång vid regleringen af häradshöfdingarnes löner, och utbyta det förhatliga sportelsystemet mot — till en början — kontant aflöning för det *intellektuella af domaren sjelf förrättade* arbetet. Expeditionslösen är nu egentligen vid häradsrätterna kvar som ersättning för biträde vid mekaniskt arbete. Nu är man emellertid fri från en stor del af domarens lösen och staten kan i afseende å den nuvarande obetydliga kartan för expeditionen i brottmål fritt följa andra bättre grundsatser i skatteväg. Det beror då på om man icke anser det vara en fördel för ett land att hafva rättvisan tillgänglig för *alla* klasser mer eller mindre bemedlade och således någorlunda billig, isynnerhet den rättvisa som man eger påkalla då man blifvit förolämpad till lif eller lem eller förlorat sin egendom. Jag förundrar mig öfver att den ärade talaren ville hindra rättssökande äfven i den vägen genom att dugtigt beskatta dem, som ville söka värn, och han uttalade sig dervid så hänfullt, att han förklarade att i fall man befriade dem från avgifter, då de söka Justitieombudsmannen, kunde man äfven sätta i fråga, huruvida icke man borde bestå dem fria resor på jernväg för att infinna sig hos honom. Detta synes mig visa, att

Ändringar i
föreläsningen
ang. stämpel-
pappers-
avgiften.
(Forts.)

han, sedan den tiden, då han utmärkte sig under sin tjänstgöring vid Stockholms stads domstolar, väl icke mycket tänkt på bästa sättet att upprätthålla brottmålsjusticen. Vårt gamla Sverige bör efter min tanke vara stolt deröfver att man hittills icke här hyllat den principen, som Utskottets Herr vice ordförande nyss uttalat, så att man *icke skulle kunna få rättvisa ens i brottmål utan att speciellt för hvarje fall köpa den dyrt.*

Huru dessa afgifter sedermera skola fördelas, derom är redan åtskilligt sagdt, och jag vill nu icke, då jag redan tillräckligt länge upptagit Kammarens tid, inlåta mig mycket derpå, men då jag nu yrkar återremiss, sker det äfven med den begäran, att det måtte blifva flera särskilda kolumner än Utskottet föreslagit i tabellen vid § 5 mom. 1. Jag tager mig friheten att hemställa, om man icke vid dessa afdelningars uppgörande skulle kunna ställa det så att det blefve samma system som det hittills varit och ungefär detsamma som uti expeditionstaxan, hvilken äfven innehåller *tre* afdelningar. Sedermera kunde möjligen göras *underafdelningar* under särskilda *littera a), b)* etc., så att om man t. ex. gjorde en underafdelning för underrätterna i stad och å landet, det ena slaget fördes under littera *a* och det andra under littera *b*.

Jag yrkar särskild proposition på afslag å den ifrågasatta kartebläggningen hos Justitiekanslern och Justitieombudsmannen; uti öfriga delar yrkar jag återremiss.

Herr Hedlund: Utskottets vice ordförande har redan fullständigt upptagit till bemötande de anmärkningar, hvilka blifvit framställda emot Utskottets betänkande i den viktiga punkt, som nu är föredragen och om jag dertill skulle tillägga något, skulle det blott vara att, såsom man säger, "kasta jästen efter i ugnen". Jag vill således icke besvåra Kammaren med att anföra några skäl, som skulle vara af svagare halt än de af honom framställda, men jag vill blott reservera mig och Utskottet emot den uppfattning att vi hufvudsakligen skulle hafva velat öka skatterna för det skattdragande folket. Det är väl sant, att den förhöjda afgiften i någon mån leder till sådant resultat, men meningen har verkligen icke varit att här finna en höjd skatt, utan att finna reda i den beskattning, som redan eger rum och hvilken beskattning har fördelar framför många andra skatter, bland annat deruti att dess uppbörd är så billig och att den träffar in äfven på en kategori, som icke är förtjent af undseende. Denna beskattning träffar nemligen äfven de processlystne, åtminstone i ganska många fall, och detta utgör ett skäl för mig att icke tveka att vara med om att höja skatten, speciellt genom att bestämma, det karta äfven skall läggas på handlingar i brottmål, emedan en mängd af de mål, som höra till denna kategori, just gälla processlystne personer, som ofta göra de obetydligaste föroläpningar till föremål för domstolares behandling och därför äfven böra betala. För öfrigt få vi väl icke förbise på detta likasom på andra områden, att penningens valör ändrats så betydligt, att hvad som nu är en krona, motsvarar hvad som för 25 år

sedan var en half, och att man således kan höja denna afgift, utan att den egentligen kan sägas derigenom hafva blifvit högre än den ursprungligen varit. Jag instämmer med den föregående talaren deruti att Sveriges billiga rättegångsväsende länder landet till beröm, men efter min tanke ligger det hufvudsakligen deruti, att den allra fattigaste kan föra sina rättegångar utan någon kostnad, och icke så mycket deruti att mängden kan få föra rättegångar ofantligt billigt. Att den fattige kan föra en rättegång utan afgift och gå från den lägsta till den högsta instansen samt tillbaka igen utan att det kostar honom ett enda öre, detta är det utmärkande och hedrande draget i vårt lands lagstiftning, hvilket också väcker mången främlings förvåning och beundran. Häri är det ju icke fråga om att göra någon ändring.

*Ändringar i
föreläsningen
ang. stämpel-
pappers-
afgiften.
(Forts.)*

Äfven måste jag nu anmärka, att om jag hade känt valören af de skäl, som Justitieombudsmannen här anförde, i fråga om den föreslagna afgiften å handlingar, som till honom inlemnas, skulle jag för min del icke hafva varit med om att pålägga en sådan afgift. Jag delar i detta fall icke vice ordförandens mening, utan måste skänka min varma aktning åt hvad Justitieombudsmannen härom yttrade. Och jag rädes icke för, att han dermed skall betraktas såsom ett San Marcogap. Det förhatliga vid detta lejon-gap låg icke deri, att de anonyma anklagelserna deri nedlades, utan att de upptogs på ett ovärdigt sätt och ledde till hemliga ransakningar och förföljelser. Sveriges Justitieombudsman lärericke komma att så behandla de anklagelseskrifter, som till honom öfverlemnas.

Då jag tror, att vår ärade vice ordförande ganska väl häfdat Utskottets skäl, vill det synas mig, som om, äfven om han kunde fullständigt vederlägga alla anmärkningar, ställningen dock icke vore mogen för den omfattande uppgift, som Utskottet velat påtaga sig hufvudsakligen på hans tillstyrkan. Det synes mig också klart, att man här kommer in på en mängd detaljer, som kanhända skulle leda till nya kollisioner. Dels på denna grund och dels äfven emedan riksdagsarbetet måhända skulle komma att förlängas genom en detaljerad omarbetning af hela förslaget, vill jag förena mig med Herr Justitieombudsmannen uti begäran om återremiss uti det af honom angifna syfte.

Herr von Gegerfelt: Då jag för en stund sedan framhöll det ohållbara deri, att expeditionerna vid Rådstufvurätterna skulle blifva $33 \frac{1}{3}$ procent dyrare än vid underrätterna på landet, svarade Bevillnings-Utskottets vice ordförande, att städerna hafva tolag och donationsjord. Detta är en anmärkning, som alltid framställles vid de ofta förekommande försöken att beröfva städerna deras gamla rättigheter eller pålägga dem nya skyldigheter; jag tror dock för min del att hvarken tolag eller donationsjord kan rättfärdiga deras förpligtande att såsom följd af den verkställda regleringen af landtdomarnes löner vidkännas ens den ringaste förhöjning i sina utgifter; och säkerligen hade ingen tänkt på att göra expeditionerna vid rådstufvurätterna dyrare än på landet, om

Ändringar i
förordningen
ang. stämpel-
pappers-
avgiften.
(Forts.)

icke nämnda reglering nödvändiggjort en nedsättning i lösen vid häradsrätterna.

Man har anmärkt, att det icke är endast stadsboar, som processa vid rådstufvurätterna ej heller endast landtboar, som processa vid häradsrätterna, ja, detta förändrar icke alls det ohållbara i att icke expeditionerna vid båda äro lika dyra.

Hvad nu angår den af Utskottet föreslagna förhöjningen i åtskilliga delar af stämpelpappersavgiften och särskildt förslaget att med stämpel belägga expeditioner i brottmål, så skänker jag häråt mitt fulla bifall. Så snart man nödgas ersätta lösen med stämpel, finnes bra litet skäl att icke sätta denna lika för alla mål, i synnerhet som den nu varande skilnaden är så obetydlig som 25 öre för hvarje ark, ett belopp som icke kan hafva någon nämnvärd verkan i afseende å processkostnaden. Dessutom är det visst mycket godt att jag kan få min rätt för billigt pris, men det är deremot icke någon fördel att man får förnärra annans rätt för mycket billigt pris och det är väl egentligen detta senare som skulle vinnas genom att afslå den föreslagna stämpelbelägningen för expeditioner i brottmål.

En annan talare har redan fäst uppmärksamheten på den ringa skilnad, som i många fall kan förefinnas mellan brottmål och civila mål, och ofta beror det på parten sjelf att anhängigöra målet under ena eller andra formen; men ingalunda bör lagstiftaren uppmuntra till att företrädesvis välja den kriminela vägen.

Hvad åter Justitieombudsmannen och Justitiekanslern beträffar, så medgifver jag gerna, att de icke böra ingå i denna kategori och detta af det redan anförda skäl att de icke äro myndigheter, som afgöra dit öfverlemnade frågor utan endast upptaga klagomål och således böra ställas i samma kategori som andra åklagare.

För öfrigt ber jag att få nämna, hvad som måhända icke är obekant, att Andra Kammaren återremitterat så väl denna som följande punkt.

Herr Stråle: Mig synes, att en väsentlig förhöjning i stämpelpappersavgiften icke borde komma i fråga i annat fall än om statsverket vore i oafvisligt behof deraf, och, som ett sådant behof dess bättre för närvarande icke finnes, vill jag ur rent principiell synpunkt motsätta mig en sådan förhöjning. I fråga om handlingars kartering i brottmål får jag åberopa de af föregående talare anförda enligt min tanke fullt giltiga skäl mot en sådan kartering, hvilken dessutom icke skulle vara synnerligen välkommen för folket, som anser de nu varande kostnaderna dryga nog. Visserligen kan man vid rättskränkningar i lyckligaste fall få domares beslut om ersättning för kostnaderna, men vanligen saknar den dömde alla tillgångar.

Hvad beträffar kartering af handlingar, som ingifvas till justitieombudsmannen och justitiekanslern, så anhåller jag att få instämma i de skäl, som redan blifvit anförda mot att en sådan kartering skulle ega rum, och ber att få tillägga, att äfven krigs-

öfverdomstolar borde derifrån vara fria. Icke heller anser jag det vara billigt att, såsom Utskottet föreslagit, så högst betydligt höja kostnaden för expeditioner, som utgå från Konungens Befallningshafvande, ty det skulle föranleda dertill, att den, som dömdes, finge betala sökanden högre kostnadsersättning än nu och således blifva mera lidande, hvaremot, om den dömda saknade tillgångar, sökandens förlust äfven blefve större än nu.

Af dessa skäl tager jag mig friheten yrka återremiss.

Herr Falk: Det var ett yttrande af Bevillnings-Utskottets vice ordförande, som uppkallade mig att begära ordet, nemligen att städerna hafva tolag och donationsjord och att vi derfor skola beskatta dem. Herr von Gegerfelt har redan bemött detta, men, då jag ändå har ordet, anhåller jag att få yttra några ord i denna fråga. Skälet, hvarför man föreslagit förändring i stämpelpappersafgiften vid häradsrätterna är att bereda staten ersättning för de dryga utgifter, den fått vidkännas med anledning af regleringen af häradshöfdingarnes löneförmåner. Men hvarför har man velat förhöja denna afgift hos Konungens Befallningshafvande? jo, sade Utskottets vice ordförande, derfore att Länsstyrelserna fått dyrtidstillägg, hvilket på detta sätt skall tagas ut. Jag frågar dock: hvem är det som på sådant sätt får betala det? Det är de fattiga, som icke kunna betala sina skulder, utan måste lagsökas, ty af alla de mål, som hos Konungens Befallningshafvande handläggas, utgöra lagsökningsmålen $\frac{9}{10}$ delar. Jag hemställer om det kan vara riktigt att pålägga just dessa en sådan beskattning. Hvad åter beträffar städerna, så har staten för deras domstolsväsende icke fått vidkännas några särskilda kostnader, till följd hvaraf man icke kan anföra samma skäl för en förhöjning af stämpelpappersafgiften för städerna som för domstolarne på landet. Med afseende på yttrandet att städerna hafva tolag och donationsjord, behöfver jag naturligtvis icke upplysa den ärade vice ordföranden derom att endast sjöstäderna hafva tolag och att många städer sakna donationsjord, och vid sådant förhållande skulle ju den föreslagna beskattningen vara ganska godtycklig, ty den omständighet att Pål rättvisligen bör beskattas är väl icke anledning att äfven beskatta Per.

För öfrigt har justitieombudsmannen vid detta förslag uttalat åsichter, i hvilka jag helt och hållet instämmer och anhåller jag derfor så väl på grund af hvad jag sjelf äran anföra som på de af honom framställda skäl att denna punkt måtte återremitteras.

Herr von Koch: Jag vill blott yttra ett par ord med anledning af ett yttrande utaf en talare från Jönköpings län. Han instämde nemligen uti hvad Utskottet tillstyrkt i afseende på kartebeläggning af expeditioner i brottmål. Utskottet har här sagt:

“Någon giltig grund, hvarfore den, som förbryter sig emot landets lagar och derigenom föranleder embetsmyndigheters anlåtande till beredande af skydd emot eller upprättelse för lidna

*Ändringar i
förordningen
ang. stämpel-
pappers-
afgiften.
(Forts.)*

Ändringar i
förrordningen
ang. stämpel-
pappers-
avgiften.
(Forts.)

rättskränkningar, skulle åtnjuta lindring eller befrielse från skattebidrag, som andra rättssökande äro underkastade, torde svårigen kunna anföras; och antagas måste väl att i brottmål, likasom i tvistemål, den skyldige slutligen får vidkännas rättegångskostnaderna.“ Ja, det är sant, om han, notabene, har något att ersätta med, men det tror jag att justitieombudsmannen redan fäst uppmärksamheten på, att i de flesta fall den skyldige icke har några tillgångar, och då är frågan om den oskyldige skall få betala en högre afgift än som hittills varit honom ålagd, för att få rätt vid domstolarne och blifva skyddad mot rättskränkningar? Att på så sätt mota eller hindra processer är jag icke böjd för, det bör ske på andra sätt. Ett sådant är att de, som blifva ålagda att betala rättegångskostnader till *vederpart* få betala dem fullt och ordentligt. Ingalunda är det skäl att belasta parter uti sådana mål, som kunna rubriceras såsom brottmål med någon *ny beskattning* åtminstone då förhållandena äro sådana, såsom nyss nämnts, att vi icke behöfva taga ut någon ny skatt.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att under densamma hade yrkats dels bifall till Utskottets förslag, dels af Herr *Fröman*, att förslaget skulle bifallas med den förändring, att orden “Justitiekanslers och Justitieombudsmans expeditionerna“ uteslötos, och dels slutligen att förslaget måtte återförvisas.

Härefter framstälde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till punkten, hvarvid svarades nej, sedermera proposition på Herr *Frömans* yrkande, hvilken proposition jemväl med nej besvarades, och slutligen proposition på punktens återförvisning, hvartill svarades ja.

6:te punkten.

Herr von Gegerfelt: I förevarande punkt har Kongl. Maj:t föreslagit, att en dom i hofrätt på ett ark, som nu kostar 5 kronor 50 öre, skulle kosta 10 kronor och att kostnaden för utslag, som nu utgör i brottmål 3 kronor 50 öre och i civila mål 4 kronor, skulle höjas till 8 kronor. Utskottet har gjort ett förmedlingsförslag så att så väl domar som utslag skulle kosta 9 kronor. Detta är obestriddigen en ganska stor förhöjning, i synnerhet för utslag i brottmål, men det är icke för att motsätta mig detta som jag begärt ordet, utan för att göra en anmärkning, som dock blott afser ett förtydligande. Då Utskottet föreslagit att utslag på ett ark skulle kosta 9 kronor, antager jag att dermed afses *slutliga* utslag. Nu är det känt att i hofrätterna meddelas en mängd preliminärutslag t. ex. öfver vittnesförhör, invändningar, revisionsansökningar o. d. Hvad beträffar sådana utslag, som meddelas i form af protokollsutdrag, skulle för dem kunna tagas protokollslösen 3 kronor, men det finnes utslag med rubrik som dock icke äro slutliga utslag. Åtminstone är det i Göta hof-

rätt praxis att skriva med rubrik alla utslag, mot hvilka särskild talan får föras. Dessa underskrifvas då af ordföranden och sekreteraren, då deremot protokollsutdragen underskrifvas af notarien. Till förtydligande häraf synes mig i författningen böra tilläggas, att med utslag menas *slutligt* utslag, samt i följande punkt att under protokollsutdrag äfven innefattas preliminärutslag.

*Ändringar i
förordningen
ang. stämpel-
pappers-
avgiften.
(Forts.)*

Jag har velat anmärka detta på det förtydligande derutinnan måtte vidtagas, då, såsom jag förmodar och anhåller, frågan till Utskott återremitteras.

Herr Bennich: Jag tillåter mig upplysa, att enligt Utskottets förslag skulle alla beslut, som meddelas genom protokollsutdrag, hänföras under benämningen protokoll, men deremot alla så beskaffade beslut, som utfärdas med rubrik, hänföras under "utslag". Skälet hvarför Utskottet icke accepterade Kongl. Maj:ts förslag att införa ett särskildt stadgande om kartering af hofrätts resolutioner med rubrik var att, så vidt Utskottet kunnat inhemta, sådana resolutioner så ytterst sällan förekomma åtminstone i Svea hofrätt. Enligt från Svea hofrätt meddelad upplysning hade nemligen under loppet af 8 år endast en sådan expedition derifrån utgått. Emellertid har Herr von Gegerfelt upplyst, att i Göta hofrätt ett annat förfaringssätt iakttages, hvarom jag måste erkänna att Utskottet saknat kännedom. Jag lemnar derhän huruvida denna upplysning må föranleda någon särskild föreskrift, men jag tror att expeditionssättet i den ena hofrätten lika väl kan jemkas efter det i den andra som att stämpelpappersförordningen skall lämpa sig efter hofrätternas olika förfaringssätt.

Grefve Horn: Som denna punkt står i nära sammanhang med den 5:te punkten, hvilken redan blifvit återremitterad, och som dessutom Andra Kammaren återremitterat punkten, anhåller jag att äfven Första Kammaren ville återremittera densamma.

Hvad beträffar den praxis, som enligt Herr von Gegerfelts uppgift eger rum i Göta hofrätt, kan jag upplysa att äfven i Skånska hofrätten finnas olika slag af utslag, nemligen protokollsutslag eller utslag med slutet samt slutliga utslag eller med öppen rubrik; och torde det väl vara skäl att i författningen särskilja dessa i afseende å de afgifter, hvilka derför böra utgå.

Herr von Gegerfelt: Enligt hvad jag redan nämnt torde uppgiften att resolutioner med rubrik så sällan förekomma i Svea hofrätt grunda sig på en missuppfattning, ty hvarje hofrätt måste meddela utslag på åtskilliga invändningar af den beskaffenhet, att de få hos Kongl. Maj:t särskildt fullföljas, och sådana utslag måste äfven utfärdas med rubrik, emedan det icke vore passande att låta ett utslag, underskrifvet af en notarie, gå till Kongl. Maj:t. Det är således alldeles nödvändigt att undantaga dessa preliminärutslag med öppen rubrik från den stora stämpel, som skulle läggas på slutliga utslag. Ett mål blir icke gerna af-

Ändringar i
förordningen
ang. stämpel-
pappers-
afgiften.
(Forts.)

gjordt genom slutligt utslag mer än en gång, men preliminärutslag kunna vara många.

Hvarför jag nu begärde ordet var att det finnes åtskilliga utslag, der den förhöjda kostnaden skulle blifva allt för känbar, såsom till exempel förordnanden för förmyndare, ombyte af förmyndare med mera.

Äfven detta torde tagas i betraktande vid den förnyade behandlingen af punkten.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till punkten och dels återremiss deraf, framstälde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till punkten, hvarvid svarades många nej jemte några ja, och sedermera proposition på återremiss deraf, då svaren utföllo med många ja jemte några nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

7:de punkten.

Grefve Horn: Stadgandet i denna punkt, att lagfartsbevis icke skola förses med tilläggsstämpel står i tydligt sammanhang med föreskriften i 21 punkten att köpe-, bytes- och gåfvobref samt testamentariska förordnanden om fast egendom å landet skola beläggas med 75 öre för hvarje fulla 100 kronor af värdet samt derjemte med 20 öre för hvarje fulla 100 kronor till och med 20,000 och sedermera med 10 öre för hvarje fulla 100 kronor. Enligt nu gällande författning skola dessa handlingar, nemligen köpebref etc. beläggas med 60 öre för hvarje fulla 100 kronor. Derjemte skulle de forna fastebrefven förses med stämpel af 15 öre för 100 kronor och kostade i lösen 20 öre för hvarje fulla 100 kronor af värdet till och med 20,000 samt deröfver 10 öre för hvarje fulla 100 kronor. Hvad som frångick statsverket genom fastebrefvens borttagande skulle nu återtagas genom den förhöjda stämpeln på köpe-, bytes- och gåfvobrefven etc. Förut skulle emellertid icke hela utgiften utgå på en gång, utan en del då lagfarten söktes och en del, då fasta erhöles. Nu deremot komme enligt Utskottets förslag allt att utgå genast, hvilket stundom torde vara alltför betungande, helst under sådana förhållanden, då lagfartsansökan blifver afslagen eller då lagfart sökes på en gång på grund af flera öfverlätelser. Jag tror derför att det vore bättre om kartan på köpebref etc. bibehölles så som hittills och att, då lagfart blifvit beviljad, lagfartsbevisen belades på samma sätt som de gamla fastorna. I sådant syfte skulle jag önska att såväl denna som den 21 punkten återremitterades. Emellertid ber jag att få påpeka ännu en sak, nemligen att Utskottet tyckes hafva förbisett, att gravationsbevis ofta utfärdas äfven i hofrätterna, hvilket torde tagas i betraktande vid den sannolikt blifvande förnyade behandlingen af denna punkt.

Herr Bennich: I anledning af den siste talarens yttrande,

att lagfartsbevis skulle beläggas med samma stämpel som de gamla fastebrefven, tillåter jag mig fasta uppmärksamheten på hvad Utskottet i sin motivering anført till stöd för sin åsigt att dessa bevis icke borde med särskild stämpel belastas. Först och främst är det ur enkelhetens synpunkt önskvärdt att sådana handlingar icke karteras efter olika grunder. Att belägga lagfartsprotokoll och lagfartsbevis med särskilda stämplor medför lätt förvecklingar, som man ur synpunkten af domarens mycket viktigare bestyr icke velat åstadkomma. Men det finnes ett annat skäl, som jag tror skall gälla mer, nemligen att genom nya lagfartslagen blifvit stadgadt att en mängd fång, som förut varit fria från lagfart, nu skola underkastas sådan, och, när detta stadgades, var det med uttalad afsigt att icke åstadkomma nya utgifter utan endast för att vinna reda i lagfartsförhållandena. Skulle man nu, på sätt den siste talaren föreslagit, belägga lagfartsbevisen med samma stämpel som de gamla fastebrefven, blefve följden deraf, att alla de fång, som enligt nya lagfartslagen skola lagfaras, blefvo belastade med en icke obetydlig utgift, hvilken vid lagens stiftande icke varit afsedd. Af dessa skäl, och i synnerhet det sista, ansåg Utskottet viktigt att fritaga lagfartsbevisen från stämpel och i stället lägga denna på fångeshandlingarne. Jag tror att ett antagande af Grefve Horns förslag icke skulle väl öfverensstämma med de åsikter, som gjorde sig gällande, då lagfartslagen antogs.

För min del kan jag icke se att återremitterandet af 1 punkten föranleder återremiss äfven af denna, men jag ber att få fasta uppmärksamheten på vigten af att tydligt uttala hvad man önskar i fall frågan skall återremitteras, ty, oaktadt jag öfvervarit och med uppmärksamhet åhört förhandlingarne, är jag ännu i okunighet om Kammarens åsigt.

Grefve Horn: Med anledning af den siste talarens svar till mig, att om min åsigt godkändes, samtliga lagfartsbevis skulle beläggas med karta och således äfven de, som grunda sig på arf, giftorätt eller vissa andra fång, ber jag få meddela, att detta icke var min mening, utan att endast de lagfartsbevis skulle beläggas med karta, hvilka grunda sig å de i första punkten upptagna handlingar. Jag ser intet hinder för, att ett sådant stadgande kunde gifvas för kartering af lagfartsbevis, lika väl som för kartering af köpebref, och vid sådant förhållande vidhåller jag mitt förut framställda yrkande.

Herr Lindgren: Jag ber, att i nu förevarande fråga få instämma med vice ordföranden i Bevillnings-Utskottet. Frågan berör så nära min embetsförvaltning, att jag icke kan annat än vara särdeles intresserad deraf, och jag tror, att det skulle blifva ganska betungande för domaren, om han skulle, såsom Grefve Horn föreslagit, nödgas att i två särskilda repriser lägga karta på samma köpebref eller samma åtkomsthänding. Äfven i det afseendet skulle det för domaren vara betungande, att han i ena fallet kan påräkna att genast få kartor eller pengar för dessa i

*Ändringar i
förordningen
ang. stämpel-
pappers-
avgiften.
(Forts.)*

Ändringar i
förrordningen
ang. stämpel-
pappers-
afgiften.
(Forts.)

sina händer, men i senare fallet nödgas sjelf förskjuta medlen dertill. På dessa grunder yrkar jag, att Grefve Horns framställning icke måtte vinna bifall, utan i stället vice Ordförandens i Bevillnings-Utskottet åsigt godkännas.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels bifall till den förevarande punkten och dels återremiss deraf, framstälde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till punkten, hvarvid svarades många nej jemte några ja, och sedermera proposition på återremiss deraf, då svaren utföllo med många ja jemte några nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

8:de och 9:de punkterna.

Biföllos.

10:de punkten.

Herr vice Talmannen: Då 5:te, 6:te och 7:de punkterna blifvit återremitterade, måste naturligen äfven denna punkt till Utskottet återförvisas, hvarom jag ber få framställa yrkande.

Öfverläggningen förklarades slutad och punkten återförvisades

1:sta punkten.

Herr Bennich: Då de särskilda stämpelbeloppen, som i förevarande paragraf skola bestämmas, blifva beroende af de beslut, Riksdagen kan komma att fatta rörande de punkter i betänkandet, hvilka redan blifvit af Kammaren till Utskottet återförvista, hemställer jag att äfven den nu föredragna punkten måtte återremitteras.

Öfverläggningen förklarades slutad och punkten återförvisades.

11:te—20:de punkterna.

Bitöllos.

21:sta punkten.

Mom. a.

Grefve Horn: Då den nu föredragna punkten står i sammanhang med 7:de punkten, som blifvit återremitterad, ber jag att med åberopande af de grunder, jag dervid anförde, få yrka återremiss äfven af denna punkt.

Herr Bennich: Jag ber få fästa uppmärksamheten på att den återremiss, hvilken Kammaren beslutade vid föredragning af den 7:de punkten, der lagfartsbevis omförmälas, ingalunda grundade sig på de af den siste talaren antydda skäl, utan var en följd deraf att nämnda punkt stod i nära sammanhang med de föregående. Den nu föredragna punkten deremot är fullkomligt fristående och oberoende af allt, hvad Kammaren beslutat i fråga om den 5:te §, och vid sådant förhållande samt då ingen anmärkning blifvit gjord mot de i densamma föreslagna bestämmelser, hemställer jag, att Kammaren måtte godkänna punkten. Jag ber få fästa uppmärksamheten derå, att de här förekommande stadganden innehålla intet annat än ett återgifvande till statsverket af en inkomst, som detta ända till år 1875 varit i åtnjutande utaf, men att den omständigheten, att lagfartslagen vid sista riksdagen blef så sent antagen, att den deri förekommande föreskriften om fastebrefs upphörande icke kunde föranleda till en redan då behöflig förändring af stämpelpappers-förordningen, gifvit anledning till att statsverket nämnda är gjort en förlust af ända till emellan 4 och 500,000 kronor. Det kan väl icke vara Riksdagens mening, att genom en förändring i lagfartslagen och upphäfvande af fastebrefs-expeditionen statsverket skall eftergifva en så betydlig inkomst, som den nu i fråga varande. Det kunde icke hjälpas, att det allmänna till följd af nämnda förändring gjorde en tillfällig uppoffring, men denna bör väl söka återtagas så fort som möjligt, derest det icke är Kammarens mening, att nedsätta de gamla afgifterna för lagfart, och derom har icke Bevillnings-Utskottet mottagit någon framställning. Utskottet hade sålunda intet skäl att ifrågasätta något dylikt och att Kammaren nu genom en återremiss skulle göra ett sådant yrkande, kan jag icke fatta. Då den förevarande punkten dessutom, såsom jag redan nämnt, i intet afseende står i sammanhang med den 5:te §, bör Kammaren pröfva den i och för sig och utan hänsyn till den 7:de punkten och hoppas jag att vid en sådan pröfning Kammaren skall godkänna det af Utskottet framställda förslag.

*Ändringar i
förordningen
ang. stämpel-
pappers-
afgiften.
(Forts.)*

Grefve Horn: Då jag yrkade återremiss af den 7:de punkten, skedde detta i den afsigt, att lagfartsbevis, som deri omnämnas, måtte blifva belagda med karta till belopp af 20 eller 10 öre och att kartan å köpbriefven i mån derefter måtte minskas. Om icke denna min afsigt vinnes, så medgifver jag, att förevarande punkt icke behöfver återremitteras, men i motsatt fall måste en återremiss ega rum äfven här.

Herr Reutersvärd: Det skäl, jag skulle vilja anföra för ett yrkande om återremiss af denna punkt, grundar sig derpå, att jag tror, att då Utskottet har stämpelpappersförordningen under behandling, det skall i detta likasom i andra fall beakta förändrade förhållanden. Såsom herrarne veta, hafva på de senare åren en stor del af Sveriges fastigheter blifvit lagd under bolag. Der sådant skett, kunna aktierna gå i köp man och man emellan

Ändringar i
förordningen
ang. stämpel-
pappers-
afgiften.
(Forts.)

utan att staten får någon inkomst deraf. Egendomar deremot, hvilka äro föremål för spekulation och som gå ur hand i hand, bereda statsverket en betydlig inkomst, under det att det icke rör staten synnerligen mycket, om det är Pål eller Per, som köper. Derför anser jag denna beskattning vara i viss mån orättvis. Men jag vill icke att den skall upphöra, utan om Bevillnings-Utskottet ville taga i betraktande, huruvida det icke vore skäl att sätta ned karta-sigillata-afgiften, då fastigheter gå i handel man och man emellan, anser jag målet vunnet med den återremiss, hvarom jag ber få framställa yrkande.

Herr von Koch: Här har för det förslag, som tillkommit på grund af Utskottets initiativ, icke anförts någon grund, såvida man icke får söka en aflägsen anledning dertill uti några ord i Kongl. Maj:ts proposition N:o 12. Men då fråga är om skatt, inbringande en summa af, som jag tror en talare uppgaf till 4 eller 500,000 kronor, som man *nu* icke har, men vill införa eller upplifva, förefaller det mig att, om det varit Kongl. Maj:ts afsigt att föreslå beredandet af en *sådan* inkomst, hade väl frågan derom icke varit med så lätt hand vidrörd och så litet utredd, som händelsen är i den nämnda Kongl. propositionen. Jag tror, att vi böra betänka, huruvida det icke just nu vore skäl att afskaffa eller rätteligen fortfarande låta vara afskaffad en beskattning, som hör till de allra orimligaste, och det isynnerhet med afseende på nuvarande förhållanden uti våra städer och bland dem särskildt Stockholm. Denna dryga afgift vid lagfart drabbar numera betydligt ojemnare än förr, alldenstund, såsom den näst föregående talare påpekade, en mängd egendomar öfvergått i händerna på aktiebolag, som äro befriade från denna beskattning. Hvarföre skola då de öfriga vara underkastade en så hög skatt, och hvarför i allmänhet beskatta en transaktion af så oskyldig natur, som den då en fast egendom öfvergår från en person till en annan? Är detta värre, än då lös egendom, ofta till mångfaldigt högre belopp, går i handel? Jag nämnde, att det är af vigt, att vi just nu söka blifva qvitt denna enligt min tanke oskäligen afgift och jag skall be att få anföra en olägenhet af densamma. Här har i Stockholm, tack vare åtskilliga personers nit, inrättats flera byggnadsbolag och äfven flere byggmästare och andra enskilde personer göra nu till en spekulation att söka afhjelpa den bostadsbrist, hvar öfver litet hvar och troligen de fleste riksdagsmän haft tillfälle att här höra klagas. Dessa personer bygga icke för sin egen räkning, utan *för att sälja huset*, så snart det är färdigt. Gifves det då något skäl, att öka kostnaden för hvar och en, som vill skaffa sig tak öfver hufvudet, med en skatt, som uppgår till omkring en procent? Hvarför lägga band på en så loflig, nu så önskvärd, ja prisvärd industri, som byggandet af hus? Dessutom tror jag i allmänhet, att när man beskattar egendoms öfvergående ur en hand i en annan, lägger man i sjelfva verket ofta skatt på *nöden* eller *döden*. Och kan det kallas befogadt att, om en persons egendom antingen exekutivt eller frivilligt försäljes till betalande

af hans skulder, hans tillgångar, därför att han vill göra rätt för sig, skola minskas med omkring en procent? Då vi nu under dessa första månaderna af år 1876 varit nog lyckliga att vara befriade från dessa afgifter, anser jag vi böra fortsätta dermed, och jag för min del tackar ingalunda Bevillnings-Utskottet för dess tagna initiativ för att åter skaffa oss dem på halsen.

Jag vill minnas, att, då Justitiestatsministern Adlercreutz första gången framställde förslagen om förändrade bestämmelser i afseende å fång af fast egendom, han då lofvade, att de nya afgifterna för nämnda fång skulle blifva lindrigare än de gamla.

Det minsta jag kan göra, då jag icke vill yrka afslag å Utskottets framställning i detta afseende, är att yrka återremiss, på det att de förhållanden, jag nu påpekat, må varda af Utskottet tagna i betraktande, och i den syftning att få den skatt, som här är i fråga, om icke borttagen, åtminstone betydligt nedsatt.

Herr von Gegerfelt: För min del ber jag att i likhet med vice ordföranden i Bevillnings-Utskottet få motsätta mig återremiss af den nu föredragna punkten. Det af Grefve Horn åberopade skäl för återremiss, nemligen att en högre afgift skulle läggas på lagfartsbevis i stället för på köpebref, har Herr Bennich redan gendrifvit dermed, att afsigten med Utskottets förslag är att återställa förhållandena i samma skick, hvari de voro, innan den nya lagen infördes. Det är icke rätt att säga, att Bevillnings-Utskottet här velat införa en ny skatt, ty denna skatt har aldrig blifvit upphäfd, utan endast till följd af omständigheternas makt för en tid suspenderad. För öfrigt ber jag få anmärka, att den omständigheten, att fastigheter understundom egas af bolag, bör väl icke vara något skäl att nu göra en ändring i de ifrågasvarande stadgandena. Dessutom äro bolag, som besitta fast egendom, underkastade samma skyldighet, som hvarje enskild person, att vidkännas lagfartskostnad, när de köpa eller sälja fastigheter. Att bolagen i allmänhet ega dessa längre än enskilda personer, det är möjligt, men äfven inom enskilda släkter finnas egendomar, som under flera generationer icke gått i handel.

Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr von Ehrenheim:

Herr Bennich: Jag kan deremot på inga vilkor dela de åsikter, som blifvit uttalade af den siste talaren och en föregående, att, därför att en del fastigheter de sista åren kommit i händerna på bolag, hvars aktier gå ur hand i hand, hvarigenom öfverlåtelseerna icke tillskynda staten någon inkomst och lagfart å fastigheterna sällan ifrågakommer, man skulle nedsätta lagfartskostnaden i allmänhet vid öfverlåtelse af fast egendom. Frågan huru man borde rätt förfara med afseende på sådan fast egendom, som kommer i bolags händer, har varit föremål för öfverläggning inom Bevillnings-Utskottet, men man fann att beträffande sådan egen-

*Andringar i
förordningen
ang. stämpel-
pappers-
afgiften.*
(Forts.)

dom någon bestämmelse om recompensation i fråga om kartan icke lämpligen kunde inläggas i stämpelpappersförordningen, utan måste ske i annan form, t. ex. genom en mot kartan svarande, på flera år fördelad bevillning eller på något annat sätt. Jag är öfvertygad derom, att Bevillnings-Utskottet vid nästa riksdag får att behandla blifvande motioner i ännu. Men jag hemställer, om man, derföre att numera flera fastigheter komma i bolags händer, skall efterskänka denna hittills gällande beskattning på lagfart å fast egendom, en beskattning, som icke träffar hvarken nöden eller döden, utan pålågges det kontrakt eller den handling, hvaregenom besittningsrätten till det säkraste af allt hvad egendom, heter, nemligen fastigheten, förvärfvas. Om någonsin stämpelskatt skall utgå, bör det väl vara för fast egendom. Det synes mig vara tydligt. Kan det vara önskligt att göra fast egendom till en handelsvara, som dag för dag går ur hand i hand. Är det derför man vill taga bort lagfartskostnaden? Jag tror icke, att skäl dertill finnes, utan anser grunden vara alldeles riktig för denna temligen gamla beskattning, som varit stadgad för lagfart och ännu skulle varit det utan gensägelse, om icke tillfälliga omständigheter gjort ett litet afbrott deri på några månader. Att begagna sig af ett sådant tillfälle för att borttaga en sådan skatt, som denna, synes mig icke tjenligt. Det har blifvit anfördt, att det vore synnerligen betungande för Stockholm och öfriga städer, men de blifva ju icke mera betungade än förut, ty de hafva förut betalt sin karta på fastebrefvet och få hädanefter betala en motsvarande karta, fastän denna lägges på köpebrefvet.

Herr Reutersvärd: Är det meningen, att viss egendom icke skall gå ur hand i hand, då medgifver jag, att man bör göra allt för att förhindra det; men då Bevillnings-Utskottet vid upp rättande af detta förslag icke precist sagt sig vilja höja beskattningen, utan jemna den, så har Utskottet dock alltid jemnat den så, att den blifvit högre. Jag frågar, huruvida det icke kan vara skäl, när staten icke är i behof af förökade inkomster, att tillse, om man icke kan jemna denna skatt genom att i någon mån minska den, hvilket lämpligast kan ske vid denna punkt. Jag tror icke, att Bevillnings-Utskottet haft någon anledning, hvarken från motionärers sida eller från den allmänna stämningen i landet, att pålägga oss en ökad bevillning, och det är likväl det Utskottet gjort. Ingen giltig anledning finnes att nu göra en sådan förändring, utan om stunden någonsin är inne att borttaga en skatt, är det just nu. Jag yrkar fortfarande återremiss af punkten.

Herr von Koch: Om man antager hvad som skulle bevisas, att detta är en rättvis skatt, då är lätt att åstadkomma bevis för dess lämplighet; men då man såsom jag utgår från och tror mig hafva gifvit skäl för, att den icke är en rättvis skatt, torde det åter vara skäl att icke upplifva denna skatt, som vi nu en gång blifvit af med. Ingen anledning finnes att antaga, att budgeten icke ändå

skall gå i hop, så att vi reda oss med beskattningen sådan den nu är. Vice ordföranden i Bevillnings-Utskottet har icke hört eller behagat taga vara på ett af mina väsentligaste skäl mot denna skatt. Sådant kan vara fallet med andra. Saken — bostadsbristen i Stockholm — är af största vikt och har varit förut föremål för denna Riksdags uppmärksamhet, utan att dock då något skedde till bot af det onda.

Ändringar i
förrordningen
ang. stämpel-
pappers-
avgiften.
(Forts.)

Jag vågar därför, till en del, upprepa hvad jag sagt med andra ord. Kan det finnas någon rimlig orsak att genom skatt motverka den benägenhet för nybyggnaders uppförande, som på senare tider uppstått i städerna och särskildt i Stockholm? Här finnes en mängd byggmästare, som kunna bygga nya hus och äfven oupphörligt göra det *för att genast sälja dem*. Genom öfverståhållarens och andra personers nitiska bemödanden bygges mycket äfven i och för den nära husvilla arbetande befolkningen, hvarigenom bostadsbristen kan minskas. Detta, att skaffa folk tillfälle att få tak öfver hufvudet, måste väl medgifvas vara något godt? Att utan ens uppgifvet behof förnya en skatt, som tager en procent af dem, som uppföra eller köpa dessa byggnader, motverkar detta, och jag kan icke finna det lämpligt, om ens förnuftigt, helst då priset på materialier stigit så betydligt, att t. ex. tegel nu kostar 80 kronor tusendet och arbetslönerna äro onaturligt höga, så att nybyggnader ändå måste *nu* blifva mycket dyra. Att producera en för tillfället dyr vara är alltid en äfventyrlig sak för producenterna. Att ytterligare på dessa just nu lägga bördan af en obehöflig, dålig skatt kan jag för min del icke finna ändamålsenligt. Det kan väl vara, att det är en s. k. praktisk skatt för den, som vid skatters utkräfvande icke tänker på annat än att det är bra få in penningar i statskassan, eller att det är "bon a prendre ce qu'est bon à avoir", och att skatten således är fördelaktig för staten samt lätt att uttaga. Köparen måste nemligen söka lagfart för att betrygga sin rätt, och då tager man ut skatten, men man tänker icke på, huru mycket derigenom tillgången på sunda bostäder minskas och afkortning sker i en familjs tillgångar, om den nödgas sälja sin egendom till kreditorers betalning. Jag yrkar återremiss i syftning att få skatten, om icke afskaffad, åtminstone betydligt nedsatt.

Herr Rydqvist: I olikhet med den siste ärade talaren och de med honom liktänkande, anser jag för min del, att af all beskattning, vare sig i direkt eller indirekt form, ingen är mera rättvis än den nu ifrågavarande. Såsom herrarne väl hafva sig bekant, har man öfver allt i långliga tider mycket sysselsatt sig med frågan om beskattningsväsendet, och under det somliga ansett direkta skatter vara de enda rätta, så hafva deremot andra varit af motsatt mening och ansett all beskattning böra utgå under indirekt form. Derom vill jag emellertid nu icke yttra mig, men hvad jag vill säga är, att det undgått min uppmärksamhet, att någonstädes i den civiliserade världen blifvit ifrågasatt, att den beskattning, hvarom här är fråga, skulle borttagas. Deremot

Ändringar i
förrordningen
ang. stämpel-
pappers-
afgiften.
(Forts.)

är det mig väl bekant, att i flera länder, der man på senare tider minskat eller borttagit skatter under vissa titlar, man dock icke rört vid den beskattning, som motsvarar stämpelpapperet på fastebrefven, ehuru denna skatt i flera andra länder är vida större än här. Det skulle vara af intresse att af de talare, som ansett att denna beskattning bör upphöra, få uppgift på någon annan, som de finna vara mera rättvis. Om man öfverväger dessa förhållanden, så tror jag att man näppeligen skall finna någon beskattning vara fullt rättvis, men som staten omöjligen kan existera utan skatter, kan jag för min del, jag upprepar det ännu en gång, icke finna någon skatt, som är till den grad lämplig och rättvis, som den ifrågavarande. Den drabbar icke andra än sådana personer, som måste anses vara förmögna och hafva råd att betala den belöpande stämpelpappersafgiften. Jag förenar mig därför med Herr Bennich i hvad han yttrat och yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Statsrådet Forssell: Äfven jag anser mig böra uttrycka den öfvertygelse, att det vore mindre lämpligt att nu begagna tillfället att af en tillfällig suspension af denna skattetitel söka åstadkomma en verklig och bestående nedsättning i denna högst betydliga statsinkomst. Jag ber särskildt att få fästa uppmärksamheten derpå, att denna skatt utgår af fastighet, och att minskningen i de direkta bördorna å fastigheterna, som måhända för eller senare förestår, icke synes göra det tillrådligt att på en gång och hastigt borttaga äfven den mera indirekta börda, som genom denna skatt faller derpå. Man har äfven talat om orättvisan af denna skatt. För min del kan jag icke finna, att orättvisan af nämnda skatt, hvilken hufvudsakligen träffar kapitalet, är större än orättvisan af de skatter, som träffa konsumtionen och derigenom i första hand de tillfälliga inkomsterna. Det är för öfrigt vanskligt nog att tala om rättvisan eller orättvisan af en skatt. Det finnes andra kännetecken på en skatts lämplighet och dertill räknar jag skattens egenskap att kännas tung eller lätt, att beqvämt kunna uttagas eller icke. I det afseendet anser jag, att denna skatt kan räknas att vara en bland de bästa, hvarföre icke heller skäl finnes att beröfva staten densamma, och jag kan således icke instämma med dem, som anse att den bör upphöra.

Herr von Geijer: Jag är hufvudsakligen förekommen af den siste värde talaren. Jag hade ock velat fästa uppmärksamheten på, att här icke är fråga om att pålägga en ny skatt, i hvilket fall det visserligen varit skäl att taga i betraktande, om den vore i sig sjelf lämplig eller om den borde ersättas med andra skatter. Det är ju endast en sinnrik fiktion, då man påstår, att nu är fråga om något sådant; det har endast genom en händelse kommit att se så ut. Genom ett missförstånd vid förra riksdagen kom staten att för ett år undvara denna betydliga intrad, men

för öfrigt är det ju en gammal skatt. Mitt votum i denna fråga blir derföre, att, enär denna skatt är gammal och i allmänhet, såsom ekonomisterne säga, en gammal skatt är en god skatt, bör den icke nu öfvergifvas. Jag biträder de åsigter, som blifvit framhållna af finansministern och ordföranden i Bevillnings-Utskottet.

Ändringar i
förordningen
ang. stämpel-
pappers-
afgiften.
(Forts.)

Herr Reutersvärd: Då af Herr Finansministerns och andra personers uttalanden, som yttrat sig i samma syftning, kunde dragas den slutsats, att här vore fråga om att på en gång borttaga en så betydlig statsinkomst, som den ifrågavarande, ber jag att få förklara, att det icke varit min mening att denna skatt skulle helt och hållet borttagas; men att något nedsätta den, t. ex. med en tredjedel, anser jag icke obilligt, och med antagande att den uppgift jag hört är riktig, ehuru ingen bestämdt påstått det, att skatten utgör omkring 4 à 500,000 kronor, så kan icke den nedsättning deri, som nu är i fråga, vara af den betydighet att kunna i någon mån inverka på förhållandena i afseende på den stora frågan, som föreligger, att beröfva statsverket flera millioner om året, hvarföre jag tror, att *den* omständigheten icke bör hindra oss att borttaga en orättvis skatt, att vi hafva ett annat stort mål i kikaren för framtiden. Vidare ber jag att få besvara en annan talare, som sade, att detta vore en så förträfflig skatt, emedan den är rättvis och endast drabbar den, som är angelägen att sälja eller köpa och har råd att betala den. Det beror på, huru man ser saken. Det händer mången gång, att egendomar säljas exekutivt och för sterbhus räkning, och de få kanske icke mera öfver än att de kunna betala sin del af kartebeloppet, hvar emot, om köparen betalar hela beloppet, sterbhuset får så mycket mindre för egendomen.

Grefve Mörner, Oscar: Yttranden leda ibland till inkonsekvenser. Så sade här en talare, att det vore lämpligt att denna skatt hölles någorlunda hög, emedan fast egendom derigenom icke skulle så lätt blifva en handelsvara; han trodde sig derigenom kunna behålla den fasta egendomen mera orubbad i de familjers händer, som sedan gammalt egt den. Det yttrades äfven af en annan talare, att skatten drabbade hufvudsakligen dem, som borde anses förmögna. Men huru vidhålla dessa åsigter, då man vet, att ofta i sterbhus en son eller måg sträfvar att behålla egendomen inom släkten, men har svårt att fullgöra detta utan att sätta sig i en betryckande skuld. I detta sträfvan kommer han att mötas af ytterligare svårighet genom denna skatt, som staten pålägger honom och hvilken således icke torde bidraga till att egendomar stanna inom arfsleder. Skatten är lätt att uppbära, säges det. Det är sant, men hvarföre? Jo, derföre att man icke kan undandraga sig den. Man kan icke få låna på sin egendom med mindre än att man lagfar med köpet, och som de flesta af dessa "förmögna" personer, som köpa fast egendom, behöfva lån, måste de, oafsedt äfventyret af böter och annan risk, nödvändigt söka lagfart, hvilken åter icke beviljas utan att kartering föregått. Detta

*Ändringar i
förordningen
ang. stämpel-
pappers-
afgiften.
(Forts.)*

torde kunna tjena till belysning af påståendet, att skatten ingår med lätthet; om den åter kan utan svårighet erläggas af den dertill skyldige, är en annan fråga, men bekymren förspörjas icke. Man säger vidare, att denna skatt bör bibehållas derföre att det är en gammal skatt och derföre en god skatt. Om Riksdagen i allmänhet visat sig älska gamla skatter, så hade detta kunnat vara ett skäl, men då sträfvandena, åtminstone i den ena Kammaren och med mycket så kalladt tillmötesgående — om äfven stundom förenadt med kompromisser, hvarigenom kautschuklike riksdagsmän så sällt tro sig kunna vinna framgång ifrån Medkammaren — fast mera visat sig gå ut på att i möjligaste mån afskaffa alla gamla skatter, som trycka jorden, så har man svårt förstå, hvarföre denna skatt på grund af ålder skall respekteras. Lagfarten må anses nyttig för att offentliggöra ett ombyte i eganderätt, som torde kunna vara af vigt att det blifver bekant. Fastebrevet åter har förlorat allt värde, sedan bördsrätten afskaffades, och något skäl att pålägga köpare af egendom en ökad pålaga för att godtgöra den lösen en domare uppburit för fastebrefven kan icke gerna inses. Staten bör uppehålla lagskipningen; utkräfves nu ersättning för minskad lösen genom stämpladt papper, som parter eller rättsökande få betala, så kan detta måhända ursäktas vid det förhållande, att annars kanske lösen fått utgå, men för expeditioner, som upphört att finnas till, måtte staten icke ega rättighet att söka godtgörelse.

Jag vill emellertid icke nu framkomma med något bestämdt yrkande, men jag vill hafva sagt dessa ord för att inlägga en liten gensägelse mot det beröm, som här slösats på stämpelpappersskatten, och hvaruti jag icke kan så alldeles instämma.

Herr von Ehrenheim: Jag tror för min del icke att man får betrakta afskaffandet af denna beskattning såsom en tillfällig suspension, ehuru afskaffandet, såsom jag nyss yttrade, skett på en omväg. Det hade icke varit omöjligt för sistlidna Riksdag, som gjorde den förändring, hvaraf skattens borttagande blef en följd, att sörja för att skatten bibehållits, och för öfrigt föreställer jag mig att det funnits möjlighet för Kongl. Maj:t att göra framställning om skattens återupptagande. Jag erkänner icke heller att denna skatt är en fastighetsskatt. Den är icke annat än en skatt på öfverlåtelse, på egendoms förflyttning från en person till en annan, och en sådan förflyttning eger rum i mycket stor skala i afseende på lösegendom, utan att någon beskattning derför ifrågakommer. Det är redan påpekadt, att den äfven i stor skala eger rum genom öfverflyttning af aktier, hvilka ofta representera fast egendom.

Jag är visserligen af dem, som tro att, om man sätter i verket afskaffandet af de direkta skatterna af jorden, man deraf kommer att erfara ganska stora finansiella svårigheter, men särdeles beklagligt skulle det vara, om blotta tanken på en sådan förändring skulle vara tillräcklig anledning att afslå alla billiga och rättvisa skattenedsättningar. För min del upprepar jag, att jag anser denna skattelindring vara billig, enär skatten utgår blott vid

öfverlåtelse af fast egendom, men icke vid öfverlåtelse af lös egendom, hvartill aktier äfven höra. Att denna skatt skulle hafva den fördelen, att den med lätthet utgår, vet jag icke huru man kan påstå, med mindre än att man anser att, derföre att man är skyldig att utbetala en större summa, man äfven kan med lätthet ytterligare utbetala en mindre.

*Ändringar i
förfordningen
ang. stämpel-
pappers-
afgiften.
(Forts.)*

Herr Svanberg: Jemte det jag ber att få instämna i de åsikter, som af Grefve Mörner uttalats, vill jag ytterligare nämna några ord rörande ifrågavarande beskattningssätt. Många egendomar säljas på exekutiv auktion, och inteckningshafvare nödgas inköpa dem för att bevara sin rätt. Ofta nog få de betala egendomens fulla värde och kanske mera; och är det då icke att lägga en ytterligare tyngd genom ökad beskattning!

Här har talats om bolag, som tagit frågan om uppförande af arbetarebostäder om hand. Det är en sanning att så skett, men det är ju också tydligt, att dessa bostäder äro afsedda att slutligen inköpas af arbetare; och det är klart att, då bolagen måste se till att de få sin rätt fullt ut, gör denna beskattning äfven dervid sig känbar på ett sätt, som man väl ej kan kalla billigt. Jag får vördsamt instämna med dem, som yrkat återremiss.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkandena å dels bifall till det förevarande momentet och dels återremiss deraf, framstälde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till momentet, hvarvid svarades många ja och nej i blandning, samt sedermera proposition på återremiss deraf, då svaren likaledes utföllo med många såväl ja som nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

Flere ledamöter begärde votering.

Uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som bifaller mom. a i 21:sta punkten i Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 3, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, återförvisas momentet.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 23.

Nej — 28.

Den vidare föredragningen af utlåtandet uppsköts till eftermiddagens sammanträde.

Anmälades och bordlades från nedannämnda Utskott inkomna utlåtanden och memorial, nemligen från

Stats-Utskottet:

N:o 48, i anledning af väckt förslag om upphäfvande af den jordbrukarne åliggande kungs- och kronoskjutsskyldighet;

N:o 49, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående rotering af de så kallade frisoeknarne i Örebro län;

N:o 50, med förslag till sammanjemkning i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut i fråga om justitiekanslerns aflöning;

N:o 51, med förslag till voteringspropositioner i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut uti åtskilliga frågor rörande anslagen under riksstatens fjerde hufvudtitel;

N:o 52, med förslag till voteringspropositioner i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut i åtskilliga frågor rörande anslag under riksstatens åttonde hufvudtitel;

N:o 53, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående aflöning åt en statsminister m. m., äfvensom en inom Första Kammaren i ämnet väckt motion;

N:o 54, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående ny lönestat för Statskontoret;

N:o 55, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående ny lönestat för Mynt- och kontrollverken.

Sammansatta Bevillnings- och Lag-Utskottet:

N:o 1, i anledning af väckt motion om stadgande af böter för kommunalstämmas ordförande, som uraktlåter att fullgöra hvad honom enligt 37 § Bevillnings-förordningen åligger.

Lag-Utskottet:

N:o 31, i anledning af återremiss utaf Utskottets utlåtande N:o 4, om förändrad lydelse af 13 § i 2 kapitlet strafflagen.

Kammaren åtskildes kl. $\frac{1}{4}$ e. m.

In fidem
O. Brakel.